

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O HRANITELJSTVU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, oktobar 2015. godine

ZAKON O HRANITELJSTVU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI

POGLAVLJE I – UVODNE NAPOMENE

Član 1. (Predmet Zakona)

(1) Ovim Zakonom uređuju se načela hraniteljstva, pojam i vrste hraniteljstva, uslovi za obavljanje hraniteljstva, vrste i broj hranjenika, podobnost za obavljanje hraniteljstva, hraniteljski ugovor, hraniteljska naknada i naknada za izdržavanje hranjenika, obaveze, odgovornosti i prava hranitelja i centra za socijalni rad (u daljem tekstu: centar), prava i obaveze hranjenika, osposobljavanje i edukacija, registar i evidencija podataka, upravni nadzor, te druga pitanja iz oblasti hraniteljstva.

(2) Djeci i odraslim licima koja su privremeno ili trajno bez roditeljskog odnosno porodičnog staranja, omogućit će se zaštita u porodičnom okruženju.

(3) Izrazi koji se koriste u ovom zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod.

Član 2. (Značenje pojedinih izraza)

U smislu ovoga zakona pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

- a) *Hraniteljstvo* je oblik zaštite izvan vlastite porodice kojim se djetetu ili odraslom licu osigurava smještaj i zaštita u hraniteljskoj porodici;
- b) *Hraniteljsku porodicu* čine hranitelj, njegov bračni ili vanbračni partner i drugi srodnici s kojima hranitelj živi u zajedničkom domaćinstvu;
- c) *Hranitelj* je predstavnik hraniteljske porodice ili samac koji ima sklopljen hraniteljski ugovor i pruža usluge zaštite hranjeniku u skladu s ovim Zakonom;
- d) *Potencijalni hranitelj* je lice za koje je centar utvrdio da ispunjava uslove za bavljenje hraniteljstvom i nema sklopljen hraniteljski ugovor, u skladu s ovim Zakonom;
- e) *Hranjenik* je dijete, mlađe punoljetno lice do završetka redovnog školovanja i najduže godinu dana nakon završetka redovnog školovanja ako se ne može zaposliti, a najduže do 26. godine života, i odraslo lice koje je ostvarilo pravo na usluge zaštite izvan vlastite porodice i smješteno je u hraniteljsku porodicu na osnovu rješenja centra o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu;
- f) *Hraniteljska naknada* je naknada hranitelju za njegov rad, pruženu zaštitu i uloženi trud u zbrinjavanju hranjenika na smještaju u skladu s njegovim individualnim planom rada i rješenjem centra o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu;
- g) *Naknada za izdržavanje hranjenika* je naknada kojom se podmiruju troškovi smještaja i druge potrebe hranjenika;

- h) *Hraniteljski ugovor* je ugovor o međusobnim pravima i obavezama koji sklapaju centar i potencijalni hranitelj, a nakon donošenja rješenja centra o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu.

DIO DRUGI POGLAVLJE II – NAČELA HRANITELJSTVA

Član 3. (Načela hraniteljstva)

Hraniteljstvo se provodi u skladu s osnovnim načelima socijalne zaštite i načelima porodičnog okruženja, održivosti socijalnih veza, uključenosti hranjenika i najboljeg interesa hranjenika, te poštivanja ravnopravnosti polova.

Član 4. (Načelo porodičnog okruženja)

(1) Hranjenik ostvaruje osnovnu i specifičnu zaštitu i pomoć u hraniteljskoj porodici koja je njemu poticajno i pozitivno porodično okruženje.

(2) Smještajem hranjenika u hraniteljsku porodicu, hranjenik postaje ravnopravni član hraniteljske porodice.

Član 5. (Načelo održivosti socijalnih veza)

Hranjenik se upućuje na smještaj u hraniteljsku porodicu u njegovoj lokalnoj zajednici, radi održivosti porodičnih i drugih socijalnih veza i očuvanja postignutog nivoa njegove socijalne uključenosti, osim ako to nije u njegovom interesu ili na tom području nema hraniteljske porodice.

Član 6. (Načelo uključenosti)

Hranjenik ima aktivnu ulogu u zadovoljavanju svojih potreba u planiranju i realizaciji aktivnosti za poboljšanje svog položaja, a potrebne usluge mu osiguravaju međusobno povezani i koordinirani pružaoci usluga u jedinici lokalne samouprave.

Član 7. (Načelo najboljeg interesa za hranjenika)

Pri utvrđivanju potrebe i okolnosti za smještaj hranjenika u hraniteljsku porodicu, vodi se računa o potrebama hranjenika, odnosno ciljevima individualnog plana rada.

POGLAVLJE III – VRSTE HRANITELJSTVA

Član 8.

(Hraniteljstvo prema potrebama hranjenika)

Hraniteljstvo prema potrebama hranjenika može biti:

- a) tradicionalno hraniteljstvo,
- b) specijalizovano hraniteljstvo,
- c) hitno hraniteljstvo i
- d) povremeno hraniteljstvo.

Član 9.

(Tradicionalno hraniteljstvo)

Tradicionalno hraniteljstvo je hraniteljstvo kojim se pružaju usluge zaštite djetetu i mlađem punoljetnom licu bez odgovarajućeg roditeljskog staranja čiji psihofizički razvoj i nivo funkcionisanja ne odstupaju značajnije od razvoja i odrastanja djeteta iste životne dobi, a za koje je procijenjeno da je primjena hraniteljstva u njegovom najboljem interesu, djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, odraslom licu za zadovoljavanje svakodnevnih životnih potreba povezanih uz njegovu životnu dob ili zdravstveno stanje, te samohranjoj majci s djetetom do godinu dana starosti djeteta ukoliko nema sredstava za izdržavanje ili kojoj je usljed neriješenog stambenog pitanja ili poremećenih porodičnih odnosa potreban privremeni smještaj u hraniteljskoj porodici.

Član 10.

(Specijalizovano hraniteljstvo)

(1) Specijalizovano hraniteljstvo je hraniteljstvo kojim se hranjeniku pružaju specijalizovane usluge zaštite, zadovoljavanjem njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba, povezanih uz njegov psihofizički razvoj i nivo funkcionisanja koji odstupaju značajnije od razvoja i odrastanja djeteta iste životne dobi, ili uz veće probleme u ponašanju, teže zdravstveno stanje ili invaliditet, a hranjeniku potrebnu zaštitu pruža specijalizovani hranitelj koji ima posebna znanja i vještine, te članovi njegove porodice.

(2) Specijalizovani hranitelj pruža usluge zaštite iz stava (1) ovoga člana hranjenicima i to: djeci s invaliditetom, odgojno zanemarenoj djeci, djeci u sukobu sa zakonom, djeci žrtvama porodičnog i drugog nasilja, djeci žrtvama trgovine ljudima, djeci žrtvama zloupotrebe psihoaktivnih supstanci i drugih oblika ovisnosti, djeci s društveno negativnim ponašanjem, djeci kojoj je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, te maloljetnoj trudnici, maloljetnoj majci s djetetom ili maloljetnim roditeljima s djetetom ako se na taj način osnažuje njihovo roditeljstvo i ako nemaju porodičnu podršku.

(3) Specijalizovani hranitelj pruža usluge zaštite odraslim hranjenicima iz stava (1) ovoga člana za koje je procijenjeno da je njihov smještaj u specijalizovanu hraniteljsku porodicu u njihovom najboljem interesu.

Član 11.
(Hitno hraniteljstvo)

(1) Hitno hraniteljstvo je hraniteljstvo kojim se hranjeniku radi njegove sigurnosti, zaštite ili drugih životnih potreba mora hitno osigurati privremeni smještaj u hraniteljsku porodicu do prestanka rizične/nepovoljne situacije i stvaranja uslova za njegov povratak u vlastitu porodicu ili do osiguravanja drugih oblika zaštite.

(2) Hitnost iz stava (1) ovoga člana podrazumijeva situacije u kojima je dijete napušteno od roditelja, kada ga roditelji grubo ili u većoj mjeri zanemaruju ili zlostavljaju, kada su roditelji spriječeni brinuti o djetetu zbog teške bolesti ili smrti i druge situacije kada je dijete potrebno hitno zbrinuti.

(3) Hitnost iz stava (1) ovoga člana podrazumijeva situacije u kojima je odraslo lice potrebno hitno zbrinuti jer je staro, nemoćno, napušteno, a ovisno o pomoći i njezi drugog lica, ili je zbog elementarne nepogode ostalo bez vlastitog doma, ako je žrtva nasilja, u slučaju kada umre roditelj koji se starao o licu s invaliditetom, a o njemu se nema ko starati, ili je na drugi način životni interes odraslog lica ugrožen.

(4) Hitno hraniteljstvo može trajati najduže mjesec dana u neprekidnom trajanju, a može ga obavljati hranitelj koji obavlja tradicionalno i specijalizovano hraniteljstvo, kao nesrodnički ili srodnički hranitelj, ako za smještaj hranjenika ima osigurane propisane uslove.

Član 12.
(Povremeno hraniteljstvo)

(1) Povremeno hraniteljstvo je hraniteljstvo kojim se djeci i odraslim licima pružaju usluge zaštite na privremenom smještaju tokom pripreme za stalni smještaj u tu hraniteljsku porodicu, ili za dijete ili odraslo lice koje je na dužem smještaju u ustanovi socijalne zaštite, radi njihove prilagodbe na porodični način života i/ili pripreme za samostalan život.

(2) Povremeno hraniteljstvo je i hraniteljstvo za dijete s razvojnim ili zdravstvenim teškoćama, za dijete čija porodica ima različite teškoće u funkcionisanju ili za odraslo lice s invaliditetom, koji žive u vlastitoj ili hraniteljskoj porodici, pa se upućuju na smještaj u drugu hraniteljsku porodicu na kraće vrijeme (vikend, praznike ili tokom dana) radi očuvanja kapaciteta vlastite ili hraniteljske porodice i sprečavanja nepovoljnih situacija koje bi mogle privremeno ugroziti funkcionisanje porodice i dobrobit djeteta.

(3) Osim u iznimnim situacijama, povremeno hraniteljstvo može trajati najduže do tri mjeseca u neprekidnom trajanju, a može ga obavljati hranitelj koji obavlja tradicionalno ili specijalizovano hraniteljstvo, kao nesrodnički ili srodnički hranitelj, ako za smještaj hranjenika ima osigurane propisane uslove.

Član 13.
(Hraniteljstvo prema statusu)

Hraniteljstvo prema statusu može biti:

- a) nesrodničko hraniteljstvo i
- b) srodničko hraniteljstvo.

Član 14.
(Nesrodničko hraniteljstvo)

Nesrodničko hraniteljstvo je hraniteljstvo koje obavljaju hranitelj i članovi hraniteljske porodice koji nisu u krvnom ili tazbinskom srodstvu s hranjenikom, a može biti tradicionalno, specijalizovano, hitno i povremeno hraniteljstvo.

Član 15.
(Srodničko hraniteljstvo)

(1) Srodničko hraniteljstvo je hraniteljstvo koje obavljaju hranitelj i članovi hraniteljske porodice, koji su u krvnom i/ili tazbinskom srodstvu s hranjenikom, kada je takav oblik zaštite u njegovom najboljem interesu.

(2) Srodnici u pravoj i srodnici do četvrtog stepena krvnog srodstva pobočne linije i njihov bračni/vanbračni partner mogu obavljati srodničko hraniteljstvo.

(3) Iznimno, srodnički hranitelji mogu biti i drugi srodnici hranjenika ukoliko stručni tim centra procijeni da je to u najboljem interesu hranjenika.

(4) Srodnička hraniteljska porodica može obavljati tradicionalno, specijalizovano, hitno i povremeno hraniteljstvo, u skladu s procjenom stručnog tima centra i propisanim uslovima.

Član 16.
(Briga o hranjeniku u njegovom stambenom prostoru)

Hranitelj se brine o hranjeniku u svom stambenom prostoru, a izuzetno, kada je to u interesu hranjenika, u stambenom prostoru hranjenika.

POGLAVLJE IV – USLOVI ZA OBAVLJENJE HRANITELJSTVA

Član 17.
(Uslovi koje moraju ispunjavati hranitelj i hraniteljska porodica)

(1) Lice koje želi biti hranitelj mora:

- a) biti državljanin Bosne i Hercegovine,
- b) biti punoljetno,
- c) imati prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija),
- d) imati poslovnu sposobnost,
- e) imati zdravstvenu sposobnost, koju dokazuje potvrdom izabranog doktora opće/porodične medicine,
- f) imati završeno najmanje srednjoškolsko obrazovanje,

- g) imati dokaz da članovi hraniteljske porodice nemaju neizmirenih poreskih obaveza,
- h) imati kompetencije za zaštitu, čuvanje, njegu, odgoj i zadovoljavanje drugih potreba, prema stručnoj procjeni centra, i
- i) imati stambene i materijalne uslove za obavljanje hraniteljstva koje će posebnim pravilnikom propisati federalni ministar rada i socijalne politike (u daljem tekstu: federalni ministar).

(2) Izuzetno, ako se utvrdi da je to u najboljem interesu hranjenika, hranitelj može biti i lice koje ima niži stepen obrazovanja od propisanog stavom (1) tačkom f) ovoga člana.

(3) Izuzetno od stava (1) tačka a) ovoga člana, ako je to u najboljem interesu hranjenika, a na prijedlog mjesno nadležnog centra, hranitelj može biti i strani državljanin sa stalnim boravkom u Federaciji koji ispunjava propisane uslove.

(4) U slučaju iz stava (3) ovog člana centar je dužan pribaviti saglasnost Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (u daljem tekstu: Ministarstvo).

(5) Hranitelj ili članovi hraniteljske porodice, moraju ostvarivati lična sredstva za izdržavanje, odnosno ostvarivati primanja po osnovu plaće, doprinosa od poljoprivrede, stočarstva, ili drugih izvora prihoda u iznosu od najmanje 30% minimalne plaće u Federaciji po članu domaćinstva utvrđene na osnovu Općeg kolektivnog ugovora za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine i Odluke o utvrđivanju najniže satnice u Federaciji Bosne i Hercegovine.

(6) Srodnički hranitelj ili članovi srodničke hraniteljske porodice ne moraju ispuniti uslov iz stava (5) ovog člana ukoliko centar procijeni da je to u najboljem interesu hranjenika.

Član 18.

(Smetnje za obavljanje hraniteljstva)

(1) Hraniteljstvo ne može obavljati porodica:

- a) u kojoj su poremećeni porodični odnosi,
- b) u kojoj je hranitelju ili drugom članu porodice izrečena mjera porodično-pravne zaštite u pogledu ličnih prava djeteta,
- c) u kojoj su interesi hranitelja ili drugog člana porodice u suprotnosti s interesima hranjenika,
- d) u kojoj hranitelj ili član porodice ima zaključen ugovor o doživotnom izdržavanju s hranjenikom,
- e) u kojoj hranitelj ili drugi član porodice ispoljava društveno neprihvatljivo ponašanje u smislu važećeg zakona iz oblasti socijalne zaštite,
- f) u kojoj bi zbog bolesti hranitelja ili člana porodice moglo biti ugroženo zdravlje ili drugi interesi hranjenika,
- g) u kojoj se protiv hranitelja ili drugog člana hraniteljske porodice vodi krivični postupak, odnosno u kojoj je hranitelju ili drugom članu hraniteljske porodice pravosnažnom sudskom presudom izrečena kazna zatvora ili novčana kazna

za krivično djelo propisano Krivičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine,
h) u kojoj hranitelj ima više od dvoje djece mlađe od 15 godina.

(2) Centar je po službenoj dužnosti obavezan za hranitelja i članove hraniteljske porodice pribaviti dokaze iz stava (1) alineja g) ovog člana.

Član 19.

(Dobna razlika između hranitelja i hranjenika)

(1) Dobna razlika između hranitelja i hranjenika djeteta u pravilu ne može biti manja od 25 i veća od 50 godina života.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana dobna razlika između hranitelja i hranjenika djeteta može biti manja od 25 i veća od 50 godina života ukoliko je to u najboljem interesu djeteta o čemu odluku donosi stručni tim centra.

(3) Hranitelj ne može biti osoba mlađa od 25 i starija od 65 godina života, osim kod srodničkog hraniteljstva, ili ukoliko je to u najboljem interesu hranjenika.

POGLAVLJE V - VRSTE I BROJ HRANJENIKA

Član 20.

(Vrste hranjenika u jednoj hraniteljskoj porodici)

(1) Hraniteljska porodica u pravilu se stara o istoj grupi hranjenika, posebno o djeci, a posebno o odraslim licima, osim kada postoji potreba za zajedničkim staranjem o roditelju s djetetom, braći i sestrama, maloljetnim roditeljima ili bračnim/vanbračnim partnerima.

(2) Hraniteljska porodica koja se stara o djeci može se istodobno starati o djeci bez roditelja, djeci koju roditelji zanemaruju ili zloupotrebljavaju svoje roditeljske dužnosti, djeci s problemima u ponašanju, djeci s invaliditetom i djeci žrtvama porodičnog nasilja, ukoliko je to u najboljem interesu djece i ako ispunjava za to potrebne uslove.

(3) Hraniteljska porodica koja se stara o odraslim licima može se istodobno starati o odraslim licima s različitom vrstom invaliditeta.

(4) Izuzetno od stava (1) ovoga člana, u slučaju kada tokom smještaja kod hranjenika nastanu takve promjene da više ne pripada istoj vrsti hranjenika, hraniteljska porodica, uz procjenu potreba hranjenika i saglasnost centra, može se i dalje starati o hranjeniku, ako to nije protivno interesima drugih smještenih hranjenika.

Član 21.

(Broj djece hranjenika u jednoj hraniteljskoj porodici)

(1) U hraniteljskoj porodici može biti smješteno najviše troje djece.

(2) Iznimno od stava (1) ovog člana u hraniteljskoj porodici može biti smješteno više od troje djece ako se radi o braći i sestrama ili o hranjenicima hitnog i povremenog hraniteljstva ili majci s djetetom do godinu dana starosti djeteta.

(3) Ako se hraniteljska porodica stara o djeci s invaliditetom, samo jedno dijete može biti dijete s težim tjelesnim, intelektualnim, senzoričkim, komunikacijskim ili višestrukim teškoćama u razvoju kod kojeg je utvrđen takav nivo funkcionisanja koji zahtjeva veću stručnu pomoć.

(4) Ako je hranitelj samac, može se starati o najviše dvoje djece, odnosno o jednom djetetu s težim tjelesnim, intelektualnim, senzoričkim, komunikacijskim ili višestrukim teškoćama u razvoju kod kojeg je utvrđen takav nivo funkcionisanja koji zahtjeva veću stručnu pomoć.

(5) Izuzetno od stava (4) ovoga člana, samac koji je srodnički hranitelj može se starati o većem broju djece ako je to u njihovom najboljem interesu i ako za to ispunjava uslove iz člana 17. ovog Zakona.

Član 22.

(Broj odraslih hranjenika u jednoj hraniteljskoj porodici)

(1) U hraniteljskoj porodici mogu biti smještena najviše četiri odrasla hranjenika.

(2) Izuzetno, u hraniteljskoj porodici može biti smješteno i više od četiri odrasla hranjenika ako se radi o odraslom hranjeniku korisniku hitnog ili povremenog hraniteljstva, a porodica ispunjava uslove iz člana 17. ovog Zakona.

(3) Ako hranitelj živi sam, može imati na smještaju najviše dva odrasla hranjenika, odnosno samo jednog odraslog hranjenika s težim invaliditetom.

(4) Izuzetno od stava (3) ovoga člana, samac koji je srodnički hranitelj može se starati o većem broju odraslih lica ako ispunjava uslove iz člana 17. ovog Zakona i ako je to u njihovom najboljem interesu.

POGLAVLJE VI - UTVRĐIVANJE PODOBNOSTI ZA OBAVLJANJE HRANITELJSTVA

Odjeljak A. Stručna ocjena/procjena podobnosti za obavljanje hraniteljstva

Član 23.

(Prijava za obavljanje hraniteljstva)

(1) Svako lice koje želi biti hranitelj podnosi prijavu za obavljanje hraniteljstva centru prema mjestu svog prebivališta.

(2) Uz prijavu iz stava (1) ovoga člana prilaže se pisana saglasnost članova porodice za obavljanje hraniteljstva i druga dokumentacija koju centar ne može pribaviti po službenoj dužnosti.

(3) Nakon zaprimanja prijave iz stava (1) ovoga člana, u roku od 30 (trideset) dana centar utvrđuje ispunjava li podnositelj prijave iz stava (1) ovoga člana i članovi njegove porodice uslove iz čl. 17. i 19. ovoga Zakona, te postoji li koja smetnja iz člana 18. ovoga Zakona.

Član 24. (Stručna ocjena/procjena)

(1) Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, centar daje stručnu ocjenu/procjenu o ispunjavanju uslova propisanih ovim Zakonom za podnosioca prijave iz stava (1) člana 23. ovog Zakona i za članove njegove porodice.

(2) Kod davanja stručne ocjene/procjene iz stava (1) ovoga člana, centar na osnovu intervjua i drugih odgovarajućih metoda razmatra i procjenjuje motive lica i članova njegove porodice za obavljanje hraniteljstva, odnose u porodici i njihov uticaj na prihvaćanje hranjenika u porodicu kao zamjensku porodicu, te njihove psihofizičke sposobnosti, vodeći računa o svim činjenicama koje bi mogle uticati na zadovoljavanje potreba i najbolji interes hranjenika.

(3) Tokom postupka procjene centar utvrđuje i primjerenost životnih uslova porodice, a posebno prostora i opreme namijenjene hranjeniku.

(4) Tokom postupka procjene centar po potrebi uzima u obzir i potvrde, mišljenja ili preporuke drugih institucija u jedinici lokalne samouprave.

(5) Federalni ministar će propisati jedinstvene procedure identifikacije i regrutacije hranitelja.

Član 25. (Postupak nakon izvršene stručne ocjene/procjene)

(1) Nakon dobijanja stručne ocjene/procjene iz člana 24. stav (1) ovoga Zakona, podnositelj prijave iz stava (1) člana 23. ovog Zakona i njegov bračni/vanbračni partner imaju obavezu proći edukaciju iz člana 49. ovog Zakona.

(2) Nakon završene edukacije i u roku od osam dana od dana pribavljanja stručnog mišljenja edukatora, centar će podnosiocu prijave iz člana 23. stav (1) ovog Zakona koji je podoban za obavljanje hraniteljstva izdati potvrdu za obavljanje hraniteljstva (u daljem tekstu: potvrda o hraniteljstvu).

(3) Potvrda iz stava (2) ovog člana izdaje se na period od pet godina i obavezno sadrži podatke o vrsti hraniteljstva i broju hranjenika koji mogu biti zbrinuti.

(4) Lice koje je podobno za obavljanje hraniteljstva po službenoj dužnosti se evidentira u registar hranitelja iz člana 51. ovog Zakona kao potencijalni hranitelj.

(5) Lica za koja je ocijenjeno da nisu podobna za obavljanje hraniteljstva, centar će o tome pismeno obavijestiti u roku od osam dana, uz obavezno navođenje razloga o nepodobnosti za obavljanje hraniteljstva.

Odjeljak B. Revizija stručne ocjene/procjene podobnosti za obavljanje hraniteljstva

Član 26. (Revizija stručne ocjene/procjene)

(1) Reviziju stručne ocjene/procjene vrši nadležni centar najmanje jednom u tri godine od dana dostavljanja potvrde o hraniteljstvu, odnosno od urađene prethodne revizije.

(2) Revizija iz stava (1) ovog člana provodi se na način utvrđen članom 24. ovog Zakona.

(3) Potencijalni hranitelj odnosno hranitelj za kojeg se u toku postupka revizije utvrdi da više ne ispunjava uslove za obavljanje hraniteljstva u skladu s ovim Zakonom biće pismeno obaviješten o prestanku važenja potvrde o hraniteljstvu.

(4) U skladu s izvršenom revizijom stručne ocjene/procjene centar će po službenoj dužnosti evidentirati izvršenu reviziju.

(5) U slučaju promjene okolnosti koje bi mogle biti bitne za obavljanje hraniteljstva, hranitelj odnosno potencijalni hranitelj dužan je odmah, a najkasnije u roku od pet dana od nastanka, odnosno saznanja za promjenu okolnosti, obavijestiti nadležni centar koji će provesti postupak revizije stručne ocjene/procjene.

Odjeljak C. Prestanak ispunjavanja uslova za obavljanje hraniteljstva

Član 27. (Prestanak važenja potvrde o hraniteljstvu)

(1) Potvrda o o hraniteljstvu prestaje da važi po sili zakona:

- a) istekom roka na koji je izdata potvrda o hraniteljstvu ako hranitelj nije podnio zahtjev za obnovu potvrde o hraniteljstvu i
- b) smrću hranitelja.

(2) Potvrda o hraniteljstvu prestaje da važi i s danom naznačenim u obavijesti o prestanku važenja potvrde o hraniteljstvu iz člana 26. stav (3) ovog Zakona.

(3) Centar će utvrditi prestanak važenja potvrde o hraniteljstvu prije isteka roka na koji je izdata ako:

- a) hranitelj podnese zahtjev za prestanak obavljanja hraniteljstva,
- b) hranitelj obavlja hraniteljstvo protivno interesima hranjenika,
- c) nastupe neki od razloga koji dovode do nemogućnosti obavljanja hraniteljstva propisanih odredbama ovoga Zakona zbog činjenice da hranitelj više ne ispunjava propisane uslove,
- d) potencijalni hranitelj ili hranitelj bez opravdanih razloga ne primi na smještaj hranjenika kojeg mu je uputio centar iako se saglasio s njegovim smještajem,

- e) prestane potreba za smještajem hranjenika u srodničku hraniteljsku porodicu, ako ta porodica obavlja samo srodničko hraniteljstvo.

(4) Centar može donijeti privremeno odluku za obavljanje hraniteljstva odraslom članu hraniteljske porodice umrlog hranitelja iz stava (1) tačka b) ovoga člana na njegov zahtjev kojim se uređuju njegova prava i obaveze za obavljanje hraniteljstva do donošenja potvrde o hraniteljstvu.

Član 28.

(Hranitelj koji više ne želi da se bavi hraniteljstvom)

Ukoliko hranitelj ne želi više da se bavi hraniteljstvom, obavezan je o tome obavijestiti centar najkasnije 60 dana prije datuma kada namjerava prestati se baviti hraniteljstvom kako bi zajedno osigurali optimalne uslove za premještaj hranjenika ili njegovo zbrinjavanje na drugi način, u skladu s individualnim potrebama hranjenika.

Član 29.

(Brisanje iz registra hranitelja)

(1) U svim slučajevima prestanka važenja potvrde o hraniteljstvu, centar će po službenoj dužnosti izvršiti brisanje potencijalnog hranitelja ili hranitelja iz registra hranitelja.

(2) Brisanje iz registra hranitelja vrši se:

- a) ako potencijalnom hranitelju ili hranitelju prestane da važi potvrda o hraniteljstvu, s danom naznačenim u obavijesti o prestanku važenja potvrde o hraniteljstvu,
- b) ako je istekao rok na koji je potvrda o hraniteljstvu data, s posljednjim danom roka važenja potvrde o hraniteljstvu,
- c) ako prestane srodničko hraniteljstvo, s danom prestanka smještaja hranjenika korisnika srodničkog hraniteljstva,
- d) ako hranitelj ne podnese prijavu za izdavanje potvrde za obavljanje druge vrste hraniteljstva, te
- e) zbog smrti hranitelja.

POGLAVLJE VII – HRANITELJSKI UGOVOR

Član 30.

(Ugovorni odnos)

(1) Hraniteljski ugovor je ugovor o međusobnim pravima i obavezama između centra i hranitelja koji se sklapa u pisanom obliku za svakog hranjenika pojedinačno, a nakon donošenja rješenja centra o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu.

(2) Rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu donosi se uz predhodno pribavljenu saglasnost kantonalnog ministarstva nadležnog za oblast socijalne zaštite (u daljem tekstu: kantonalno ministarstvo).

(3) O žalbi na rješenja kojim se rješava o pravu na smještaj u hraniteljsku porodicu odlučuje kantonalno ministarstvo.

(4) Hraniteljskim ugovorom uređuje se:

- a) dan otpočinjanja smještaja,
- b) uslovi i način zadovoljavanja specifičnih potreba hranjenika i hranitelj,
- c) dužina otkaznog roka hraniteljskog ugovora,
- d) vrsta hraniteljstva za koju je ugovor sklopljen,
- e) vrsta i obim usluga koje su hranitelj i hraniteljska porodica obavezni osigurati smještenim hranjenicima,
- f) prava i obaveze ugovornih strana,
- g) raspored i način kontaktiranja hranjenika s biološkim roditeljima i srođnicima,
- h) visina naknade za hranjenika i način plaćanja,
- i) hraniteljska naknada,
- j) uvjeti za otkaz ugovora i
- k) druga prava i obaveze ugovornih strana.

Član 31.

(Prestanak ugovornog odnosa)

Ugovorni odnos iz člana 30. ovoga Zakona prestaje:

- a) smrću hranitelja ili smrću hranjenika,
- b) usvojenjem hranjenika,
- c) stupanjem u brak hranjenika,
- d) istekom roka ukoliko je ugovor zaključen s rokom važenja,
- e) otkazom ugovora,
- f) zbog neizvršavanja zakonskih i ugovornih obaveza, te
- g) drugih razloga zbog kojih se ugovorne obaveze više ne mogu izvršavati.

POGLAVLJE VIII – HRANITELJSKA NAKNADA I NAKNADA ZA IZDRŽAVANJE HRANJENIKA

Član 32.

(Hraniteljska naknada)

(1) Visina hraniteljske naknade ovisi o broju i vrsti smještenih hranjenika.

(2) Osnovica na osnovu koje se utvrđuje iznos hraniteljske naknade je prosječna neto plata isplaćena u Federaciji prema objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za prethodnu godinu.

(3) Mjesečna naknada hranitelju po jednom hranjeniku iznosi 25% od osnovice iz stava (2) ovoga člana i uvećava se za 15% za svakog narednog hranjenika.

(4) Izuzetno od stava (3) ovog člana mjesečna naknada hranitelju koji obavlja specijalizovano hraniteljstvo iznosi 40% od osnovice iz stava (2) ovog člana i uvećava se za 20% za svakog narednog hranjenika.

(5) Mjesečna naknada za hranitelja koji istovremeno obavlja tradicionalno i specijalizovano hraniteljstvo utvrđuje se na način da se kao polazna osnovica uzima mjesečna naknada za specijalizovano hraniteljstvo iz stava (4) ovog člana i ista se uvećava za 15% za hranjenika korisnika tradicionalnog hraniteljstva u skladu sa stavom (3) ovog člana, odnosno za 20% za hranjenika korisnika specijalizovanog hraniteljstva u skladu sa stavom (4) ovog člana.

(6) Hranitelj koji obavlja srodničko hraniteljstvo ima pravo na hraniteljsku naknadu, pod uslovom da između hranjenika i hranitelja ne postoji obaveza izdržavanja prema Porodičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/05, 41/05 i 31/14).

Član 33.

(Isplata hraniteljske naknade)

(1) Hraniteljska naknada počinje se obračunavati s prvim danom smještaja hranjenika u hraniteljsku porodicu, koji je naveden u ugovoru o hraniteljstvu, a pri izračunu se smatra da mjesec ima 30 dana.

(2) Isplata naknade hranitelju za slučajeve kada hranjenik opravdano odsustvuje iz hraniteljske porodice duže od 15 dana, za taj se mjesec isplaćuje u skladu sa stavom (4) ovoga člana.

(3) Hraniteljska naknada prestaje se obračunavati s posljednjim danom smještaja hranjenika.

(4) Izuzetno od st. (1) i (3) ovoga člana, hranitelju koji pruža usluge hitnog ili povremenog hraniteljstva za najviše 30 dana hraniteljstva, naknada se isplaćuje za svaki provedeni dan smještaja hranjenika.

(5) Hraniteljsku naknadu obračunava centar koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu.

(6) Hraniteljsku naknadu hranjenika korisnika povremenog hraniteljstva koji je na stalnom smještaju u ustanovi socijalne zaštite, hranitelju isplaćuje ustanova socijalne zaštite.

Član 34.

(Naknada za izdržavanje hranjenika)

(1) Naknada za izdržavanje hranjenika odnosi se na troškove smještaja i izdržavanje hranjenika, te njegove lične potrebe u skladu s njegovim individualnim planom rada.

(2) Osnovica za utvrđivanje iznosa naknade za izdržavanje hranjenika je prosječna isplaćena neto plata u Federaciji prema objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku za prethodnu godinu.

(3) Iznos mjesečne naknade za izdržavanje hranjenika za tradicionalno hraniteljstvo iznosi 45%, a za specijalizovano 65% od osnovice iz stava (2) ovog člana.

(4) Naknadu iz stava (3) ovoga člana obračunava centar koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu, a naknada se obračunava s prvim danom smještaja i prestaje s posljednjim danom smještaja hranjenika.

(5) Naknadu iz stava (3) ovoga člana hranjeniku korisniku povremenoga hraniteljstva koji je na stalnom smještaju u ustanovi socijalne zaštite, hranitelju isplaćuje ustanova socijalne zaštite.

Član 35.

(Troškovi smještaja i sredstva za finansiranje)

(1) Troškove smještaja u hraniteljsku porodicu snosi lice koje je smješteno u hraniteljsku porodicu, roditelj, usvojitelj, staratelj ili srodnik koji je po odredbama Porodičnog zakona dužan da izdržava to lice ili drugo pravno ili fizičko lice koje je preuzelo obavezu plaćanja troškova.

(2) Sredstva za finansiranje hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika obezbjeđuju se iz budžeta kantona ukoliko je rješenjem o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu kantonalno ministarstvo preuzelo obavezu plaćanja troškova smještaja.

(3) Centar ima pravo na potpunu ili djelimičnu naknadu troškova iz imovine i prihoda smještenog lica ili lica koje je po odredbama Porodičnog zakona dužno izdržavati lice smješteno u hraniteljsku porodicu.

(4) Način utvrđivanja i obračunavanja prihoda i imovine hranjenika, odnosno drugih lica koja su po zakonu obavezna da sudjeluju u troškovima smještaja u hraniteljsku porodicu, a koji se uzimaju u obzir pri obračunavanju hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika, pravilnikom propisuje federalni ministar.

POGLAVLJE IX – OBAVEZE, ODGOVORNOSTI I PRAVA HRANITELJA I CENTRA

Odjeljak A. Obaveze, odgovornosti i prava hranitelja

Član 36.

(Opće obaveze hranitelja)

(1) Hranitelj i hraniteljska porodica pružaju djetetu ili odraslom licu koje im je upućeno na smještaj usluge prihvata, stanovanja, prehrane, nabavke odjeće i obuće, održavanja lične higijene, brige o zdravlju i njege, čuvanja, odgoja, obrazovanja, organizovanja slobodnog vremena, prevoza, te druge usluge ovisno o potrebama djeteta ili odraslog lica.

(2) Hranitelj je obavezan:

- a) izvršiti pripremu sebe i porodice za prihvrat hranjenika, u saradnji sa centrom,

- b) sudjelovati u izradi individualnog plana rada prije i za vrijeme smještaja hranjenika,
- c) omogućiti da prilagodba hranjenika u porodici bude uspješna, te da ponašanje svih članova hraniteljske porodice prema hranjeniku bude odgovarajuće i brižno,
- d) pružati hranjeniku pomoć u prilagodbi na novu zajednicu,
- e) pružati hranjeniku sve vrste usluga i u obimu navedenom u rješenju o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu, u skladu s ugovornim obavezama iz hraniteljskog ugovora,
- f) hranjenika pravilno njegovati i pružati mu primjeren smještaj, prehranu, odjeću i obuću, te potrebne lične i druge potrepštine,
- g) obezbijediti hranjeniku pristup obrazovnim, zdravstvenim, kulturnim i sportskim aktivnostima,
- h) brinuti za očuvanje i unapređenje zdravlja hranjenika, te mu osigurati odgovarajuću zdravstvenu zaštitu u okviru primarne i specijalističke zdravstvene zaštite, te prema potrebi i uputi stručnjaka omogućiti uključivanje u programe psihosocijalne rehabilitacije,
- i) brinuti se da hranjenik stekne radne sposobnosti i razvije životne vještine za samostalno funkcionisanje, te mu pomoći u traženju odgovarajućeg zaposlenja,
- j) pripremiti hranjenika za povratak u vlastitu porodicu ili za odlazak kod drugog pružaoca smještaja ili za samostalan život.

(3) Hranitelj je obavezan postupati po uputama staratelja, centra i drugih nadležnih pružaoca socijalnih i drugih usluga, te poduzimati mjere utvrđene individualnim planom rada hranjenika.

(4) Hranitelj je obavezan voditi evidenciju i dokumentaciju o svim važnim životnim okolnostima hranjenika, te redovno i po potrebi izvještavati centar najmanje dva puta godišnje, te po potrebi i druge pružaoce socijalnih usluga.

(5) Hranitelj je obavezan omogućiti i poticati kontakte hranjenika s vlastitom porodicom, drugim srodnicima te ostalim bliskim licima u skladu s individualnim planom rada hranjenika i odlukama nadležnih tijela, u skladu s najboljim interesima hranjenika.

(6) Hranitelj je obavezan osigurati zaštitu dostojanstva, lični integritet i tajnost podataka o hranjeniku.

(7) Hranitelj, kao i njegov bračni/vanbračni partner je obavezan najmanje jedanput godišnje, a na prijedlog centra po potrebi i češće, sudjelovati u edukacijama.

Član 37. (Prava hranitelja)

Hranitelj ima pravo:

- a) na lični dignitet i privatnost,
- b) biti uključen kao ravnopravni član stručnog tima,

- c) biti upoznat sa svim informacijama o hranjeniku i njegovom ranijem porodičnom životu,
- d) sudjelovati u izradi individualnog plana rada i imati saznanja o ciljevima plana za hranjenika,
- e) na sigurnost članova vlastite porodice,
- f) na stručnu pomoć u savladavanju poteškoća pri prijemu i odlasku hranjenika koji je bio smješten u njegovu porodicu,
- g) biti upoznat sa svim postupcima vezanim uz njegovu ulogu hranitelja,
- h) na pomoć u radu hranitelja kroz redovno praćenje,
- i) na osposobljavanje i edukacije organizirane od strane centra ili drugih pružaoca usluga,
- j) na pristup drugim oblicima podrške u brizi za hranjenika u njegovom domu, uključujući pravovremenu pomoć stručnih radnika centra ili drugih pružaoca usluga,
- k) na evaluaciju i povratnu informaciju o njegovoj ulozi.

Član 38.

(Posebne odredbe o hraniteljstvu za djecu)

(1) Centar ili drugi pružalac socijalnih usluga planski priprema dijete za hraniteljstvo i njegovu porodicu za zaštitu izvan vlastite porodice, u skladu s njegovim individualnim planom rada, osim u slučaju hitnog hraniteljstva, kada utvrđuje plan najkasnije u roku od osam dana od dana smještaja hranjenika.

(2) Dijete do treće godine života se prvenstveno smješta u hraniteljsku porodicu.

(3) Dijete koje se izmješta iz biološke ili druge hraniteljske porodice se prvenstveno smješta u hraniteljsku porodicu.

(4) Izuzetno od stava (2) i (3) ovoga člana uz postojanje opravdanih razloga i ukoliko je to u najboljem interesu djeteta, dijete se može smjestiti u ustanovu socijalne zaštite.

(5) Djetetu koje je smješteno u ustanovu socijalne zaštite, nastoji se osigurati smještaj u hraniteljsku porodicu što je prije moguće, osim ukoliko to nije u njegovom najboljem interesu.

(6) Izbor hraniteljske porodice mora odgovarati djetetovim potrebama i karakteristikama.

(7) Centar u saradnji s roditeljima/starateljima i djetetom prvenstveno bira hranitelja iz kruga srodnika ili drugih osoba bliskih djetetu, u njegovom mjestu prebivališta, uvijek kada je to moguće, osim ako nije u najboljem interesu djeteta.

(8) Djetetu ili mlađem punoljetnom licu na redovnom školovanju centar po potrebi osigurava neophodnu stručnu pomoć, u skladu s utvrđenim potrebama u individualnom planu rada.

(9) Djeci s teškoćama u razvoju ili problemima u ponašanju hranitelj osigurava potrebnu zaštitu i omogućava pružanje specijalizovanih usluga kod drugih pružaoca usluga na osnovu rješenja centra o priznavanju prava na takve usluge.

(10) Stručni radnici centra i hranitelj zajedno planiraju i pripremaju odlazak djeteta iz hraniteljske porodice radi povratka u vlastitu porodicu, radi usvojenja, za samostalan život, za smještaj u drugu hraniteljsku porodicu ili kod drugog pružaoca usluga smještaja, radi postepenog prilagođavanja na nove uslove života.

Član 39.

(Posebne obaveze hranitelja za djecu)

(1) Hranitelj djeteta obavezan je:

- a) dijete pravilno njegovati, odgajati i pružati mu primjeren smještaj, osigurati mu primjerenu prehranu, odjeću i obuču, te se brinuti o djetetovom zdravlju,
- b) djetetu osigurati školske i lične potrepštine, primjerene igračke, osnovnu sportsku i drugu opremu prosječne vrijednosti za različite aktivnosti,
- c) brinuti se za pravilan odnos djeteta prema učenju i radu, poticati ga na rad i sticanje radnih navika te brinuti da dijete stekne određeno profesionalno zvanje,
- d) pomoći djetetu kod oblikovanja vlastitog identiteta, poticati razvoj njegovih sposobnosti i organizovati provođenje slobodnog vremena,
- e) uključivati dijete u život lokalne zajednice u skladu s njegovim potrebama i interesima,
- f) omogućiti i poticati kontakte te susrete i druženja između djeteta i roditelja te drugih članova vlastite porodice, u skladu s odlukom nadležnog tijela i najboljim interesom djeteta.

(2) Sva važnija pitanja oko brige i odgoja djeteta hranitelj mora uređivati sporazumno s njegovim roditeljima, skrbnikom ili zakonskim zastupnikom, centrom i pružaocem drugih usluga.

Član 40.

(Posebne obaveze hranitelja za odrasla lica)

(1) Hranitelj odraslog lica obavezan je:

- a) osigurati odraslom licu zadovoljavanje svakodnevnih i posebnih potreba, te ga poticati na usvajanje određenih vještina s obzirom na njegove preostale sposobnosti, a radi njegovog samostalnog zbrinjavanja,
- b) poticati radno-okupacione aktivnosti u skladu s nivoom funkcionisanja i interesima odraslog lica, poticati rekreacijske aktivnosti te kulturno-zabavne aktivnosti,
- c) uključivati odraslo lice u život lokalne zajednice u skladu s njegovim potrebama i mogućnostima,
- d) omogućiti i poticati kontakte, susrete i druženja između odraslog lica i članova njegove porodice, te drugih srodnika i prijatelja.

(2) Odraslom licu koje je smješteno u ustanovu socijalne zaštite nastoji se osigurati smještaj u hraniteljsku porodicu što je prije moguće, osim kad to nije u njegovom najboljem interesu.

(3) Sva važnija pitanja oko brige za smješteno lice hranitelj mora uređivati sporazumno sa centrom, drugim pružaocima usluga, te članovima vlastite porodice hranjenika, uvijek kada je to moguće.

Član 41.
(Stručna podrška hraniteljstvu)

(1) Hraniteljskoj porodici i hranjeniku usluge stručne pomoći pružaju: centar, ustanove socijalne zaštite, udruženja i druge organizacije civilnog društva, vjerske zajednice i druga pravna i fizička lica koja pružaju usluge stručne pomoći porodici.

(2) Pružaoci usluga stručne podrške hraniteljskim porodicama i hranjenicima dužni su pohađati edukacije propisane ovim Zakonom.

Odjeljak B. Obaveze i odgovornosti centra

Član 42.
(Podrška hraniteljima)

(1) Stručni radnici centra obavezni su aktivno promicati razvoj hraniteljstva u skladu s utvrđenim potrebama na području svoje mjesne nadležnosti.

(2) U promicanju hraniteljstva, u saradnji s centrom, mogu sudjelovati ustanove socijalne zaštite, nevladine i privatne organizacije, te volonteri.

(3) Stručni radnici centra su svim licima zainteresovanim za obavljanje hraniteljstva obavezni dati informacije o svrsi, uslovima i načinu obavljanja hraniteljstva te pravima i obavezama hranitelja.

(4) Centar je dužan informisati sve hranitelje na području svoje mjesne nadležnosti o obavezi educiranja, te o terminima održavanja bazičnih i dodatnih edukacija iz oblasti hraniteljstva.

(5) Centar vrši procjenu potencijalnih hranitelja, donosi odluku o njihovoj podobnosti, priprema i prati pružanje usluge i osposobljavanje hranitelja, te pruža stručnu podršku hraniteljima na području svoje mjesne nadležnosti.

(6) Centar je obavezan poticati i organizovati grupni rad za hranitelje, te pružati pomoć u njihovom udruživanju i zajedničkom djelovanju.

Član 43.
(Obaveze centra)

(1) Centar koji je uputio na smještaj hranjenika obavezan je:

- a) u izradu individualnog plana rada uključiti izabranog hranitelja te hranjenika, roditelja, staratelja, a po potrebi i druge članove porodice hranjenika,
- b) upoznati hraniteljsku porodicu tokom izrade individualnog plana rada s osobinama hranjenika koji će biti smješten, njegovim dotadašnjim životom, zdravstvenim stanjem i potrebama, problemima koji postoje i koji se mogu očekivati te s ciljevima koji se žele postići individualnim planom rada,
- c) pravovremeno osigurati hranitelju dokumente u vezi s prijavom boravišta i ostvarivanja zdravstvene zaštite hranjenika,
- d) pratiti ispunjavanje obaveza hranitelja utvrđenih individualnim planom rada i redovno obilaziti hraniteljsku porodicu i kontaktirati s hranjenikom.

(2) Ako na području svoje mjesne nadležnosti centar ne može naći odgovarajućeg hranitelja ili ako smještaj hranjenika na tom području ne bi bio u njegovom interesu, centar će uputiti hranjenika na smještaj kod hranitelja na području najbližeg centra koji ima na raspolaganju odgovarajućeg hranitelja, od kojeg će prethodno zatražiti pisano mišljenje o upućivanju hranjenika na smještaj.

(3) Mjesna nadležnost centra ne mijenja se smještajem lica u hraniteljsku porodicu čije je prebivalište na području druge općine. Za dijete čiji roditelji žive odvojeno, mjesna nadležnost centra određuje se prema prebivalištu roditelja kome je dijete povjereno odlukom suda ili organa starateljstva. Do donošenja odluke mjesno je nadležan centar prema prebivalištu roditelja kod kojeg dijete živi.

(4) Sve indicije ili dokaze zloupotrebe, nasilja, zlostavljanja, seksualnog uznemiravanja, diskriminacije i drugih kršenja prava hranjenika centar je dužan prijaviti nadležnim organima.

Član 44. (Individualni plan rada)

(1) Centar je obavezan postupati tako da se u svim slučajevima i na najbolji način ostvaruje najbolji interes hranjenika i svrha hraniteljstva.

(2) Voditelj individualnog plana rada hranjenika planira i predlaže odgovarajuće postupanje i stručnu pomoć hranjeniku te neposredno prati hranjenika u hraniteljskoj porodici, uz pomoć članova stručnog tima.

(3) Individualni plan rada hranjenika sastavlja se u pisanom obliku i sadrži dobro planirane ciljeve, način praćenja i preispitivanja, rokove i nositelje aktivnosti kojima se ostvaruje svrha smještaja u hraniteljsku porodicu te ga je potrebno dopunjavati i po potrebi mijenjati, a najmanje jedanput godišnje.

(4) Nakon smještaja hranjenika u hraniteljsku porodicu voditelj individualnog plana rada za hranjenika mora koordinirati provođenje plana u saradnji s hranjenikom i njegovom porodicom, a po potrebi i s drugim pravnim i fizičkim licima.

(5) Lica iz stava (4) ovoga člana sudjeluju u provođenju i praćenju individualnog plana rada i po potrebi se sastaju, preispituju plan i utvrđuju nove ciljeve i buduće mjere za smještenog hranjenika.

(6) Stručni radnik centra prati prilike smještenog djeteta putem posjeta najmanje jedanput sedmično u prvom mjesecu smještaja, zatim jedanput mjesečno u naredna tri mjeseca smještaja, te nadalje najmanje jedanput u tri mjeseca tokom smještaja, putem razgovora u centru i domu hranitelja, posjeta školi i saradnjom s drugim pravnim i/ili fizičkim licima koja sudjeluju u ostvarivanju njegovog individualnog plana rada.

(7) Stručni radnik centra prati prilike smještenog odraslog lica putem posjeta najmanje jedanput u prvom mjesecu smještaja, te nadalje najmanje jedanput u četiri mjeseca tokom smještaja, a po potrebi i češće.

(8) Ako centar ili druga lica iz stava (4) ovoga člana utvrde da hranitelj postupa u suprotnosti s interesima smještenog hranjenika, centar je obavezan pokrenuti po službenoj dužnosti postupak utvrđivanja činjeničnog stanja, te na osnovu utvrđenog eventualno donijeti odluku o raskidu hraniteljskog ugovora.

(9) Centar je dužan pratiti obavljanje hraniteljstva na području svoje mjesne nadležnosti.

Član 45. (Podrška hranjeniku)

(1) Nakon donošenja rješenja o prestanku prava na smještaj u hraniteljsku porodicu, centar i hraniteljska porodica zajednički pripremaju hranjenika za povratak u vlastitu porodicu, za drugi oblik zaštite ili za samostalan život.

(2) U slučaju da centar utvrdi da je hranjenika potrebno uputiti na smještaj u drugu hraniteljsku porodicu, u skladu s promjenama u individualnom planu rada hranjenika, zajedno s hraniteljem priprema hranjenika na odlazak iz porodice i prihvata u novoj hraniteljskoj porodici.

(3) Ako je hranjeniku nakon navršene 18. godine života, radi školovanja i najduže godinu dana nakon završetka školovanja ako se ne može zaposliti, potrebno osigurati ostanak na smještaju u hraniteljskoj porodici, obaveza je centra da zajedno s hraniteljem i hranjenikom preispitaju planirane ciljeve te da li je daljnji ostanak u hraniteljskoj porodici u njegovom najboljem interesu.

(4) Mlađim punoljetnim licima na smještaju u hraniteljskim porodicama centar je obavezan, zajedno s hraniteljem, pružiti pomoć za osamostavljanje i samostalan život.

(5) Nakon prestanka smještaja u hraniteljskoj porodici mlađim punoljetnim osobama centar je u roku od godinu dana od dana prestanka smještaja u hraniteljsku porodicu obavezan osigurati praćenje i pomoć, kao i kontakt s hraniteljskom porodicom i pomoć za uključivanje u lokalnu zajednicu.

Član 46. (Timovi za hraniteljstvo)

(1) Ukoliko postoji potreba, a u skladu s mogućnostima, na nivou kantona se mogu formirati timovi za hraniteljstvo koji bi, u saradnji sa stručnim radnicima centra koji obavljaju poslove hraniteljstva, sudjelovali u procjeni potreba, izboru i pripremi hranitelja, praćenju pružanja usluga i osposobljavanja hranitelja, te pružali stručnu pomoć i podršku hraniteljima na području kantona.

(2) Sastav, broj članova, potrebna sprema, djelokrug rada i ostala pitanja vezana za imenovanje timova za hraniteljstvo određuje kantonalni ministar nadležan za oblast socijalne zaštite.

POGLAVLJE X - PRAVA I OBAVEZE HRANJENIKA

Član 47.

(Obaveze hranjenika)

(1) Hranjenik u skladu s individualnim planom rada obavezan je aktivno sudjelovati u ostvarivanju odabranih ciljeva, izvršavati preuzete obaveze i inicirati preispitivanje svog individualnog plana rada u slučaju novih okolnosti koje utiču na njegovo provođenje.

(2) Hranjenik je obavezan poštivati pravila porodičnog života u hraniteljskoj porodici i pravila ponašanja prema hranitelju i drugim hranjenicima.

(3) Ukoliko nastanu problemi u odnosima hranjenika s hraniteljem oko svakodnevnih obaveza, načina korištenja slobodnog vremena, u komunikaciji s članovima vlastite porodice, brizi hranjenika o svome zdravlju, u kontaktima s lokalnom zajednicom i slično, hranjenik je obavezan uspostaviti saradnju s hraniteljem i sporazumno s njim i voditeljem njegovog individualnog plana rada nastojati riješiti nastale probleme.

Član 48.

(Prava djeteta i odraslog lica)

(1) Dijete koje se nalazi kod hranitelja ili hraniteljske porodice ima pravo:

- a) u skladu sa svojom dobi, biti informisano o svim fazama zbrinjavanja, te biti pripremljeno na smještaj u hraniteljsku porodicu,
- b) sudjelovati u donošenju odluka koje utiču na njegov život,
- c) primati kontinuiranu emocionalnu podršku hranitelja usmjerenu na razumijevanje i prihvaćanje razloga trenutne ili trajne nemogućnosti njegovih roditelja da brinu o njemu,
- d) na odgoj, obrazovanje, razvijanje vještina, te profesionalno usmjerenje koje će ga pripremiti za kvalitetan život,
- e) na dostupnost usluga i programa podrške, uključujući dostupnost specijalizovanih edukacija za unapređenje znanja i vještina, kako bi moglo ostvariti svoje pune potencijale,
- f) na kontinuiranu brigu, pažnju, prihvaćanje i poštovanje kao jedinstvenog ljudskog bića, te pomoć u razvijanju vlastitog identiteta i povjerenja u vlastitu vrijednost,

- g) na privatnost i pristup službenim informacijama i dokumentaciji vezanoj za njegovu porodicu,
- h) na poštovanje dostojanstva i sigurnosti, te zaštitu od povreda, svih oblika nasilja i drugih oblika zlostavljanja i izrabljivanja,
- i) na kontakte i održavanje trajne i redovne veze s članovima vlastite porodice, ukoliko to nije u suprotnosti s njegovim najboljim interesom,
- j) biti informisano i pripremljeno na prestanak smještaja, uključujući savjetovanje i podršku,
- k) na pritužbu voditelju njegovog individualnog plana rada ili centru.

(2) Odraslo lice koje se smješta u hraniteljsku porodicu ima pravo:

- a) biti informisano o svim fazama zbrinjavanja i pripremljeno na smještaj u hraniteljsku porodicu,
- b) na dostupnost usluga i programa podrške u lokalnoj zajednici,
- c) na kontinuiranu brigu, prihvaćanje i poštivanje dostojanstva od strane hranitelja i članova hraniteljske porodice,
- d) na sigurnost, te zaštitu od povreda, svih oblika nasilja, i drugih oblika zlostavljanja i izrabljivanja,
- e) na privatnost i pristup ličnoj dokumentaciji te informacijama vezanim za vlastitu porodicu,
- f) na kontakte i održavanje trajne i redovne veze s članovima vlastite porodice te drugim licima važnim u njegovom životu, ukoliko to nije u suprotnosti s njegovim najboljim interesom,
- g) na prigovor voditelju njegovog individualnog plana rada ili centru.

POGLAVLJE XI – OSPOSABLJAVANJE I EDUKACIJA

Član 49.

(Edukacija hranitelja)

(1) Osposobljavanje i edukacija hranitelja u Federaciji provodi se u skladu s Planom i programom osnovnih i dodatnih edukacija.

(2) Plan i program osnovnih i dodatnih edukacija hranitelja iz stava (1) ovog člana donosi federalni ministar uz konsultacije s kantonalnim ministarstvima.

(3) Osnovne edukacije za osobe koje žele biti hranitelji organiziraće se najmanje jednom godišnje, a po potrebi i češće.

(4) Dodatne edukacije hranitelja obavljaće se dva ili više puta godišnje u skladu s potrebama.

(5) Kantonalna ministarstva organizuju i provode obavezno osposobljavanje i propisane edukacije hranitelja.

(6) Sredstva potrebna za edukaciju hranitelja obezbjeđuju se u budžetima kantona.

(7) Edukacija hranitelja vrši se na jednoj lokaciji za cijeli kanton ili za više kantona ukoliko se u nekom kantonu ne može formirati edukativna grupa.

Član 50.
(Lista edukatora)

(1) Federalni ministar će donijeti Kriterije za edukatore na osnovu kojih će biti raspisan javni poziv i formirana lista edukatora u oblasti hraniteljstva za Federaciju.

(2) Ministarstvo će organizovati prvu edukaciju za uposlenike centara koji se bave poslovima hraniteljstva.

Član 51.
(Područja edukacije)

(1) Osposobljavanje i edukacija za obavljanje hraniteljstva koje mora završiti hranitelj za djecu, izuzev srodničkog hranitelja, prije izdavanja potvrde o hraniteljstvu obuhvata sljedeća područja:

- a) pojam i značaj hraniteljstva,
- b) uloga i odgovornost hranitelja,
- c) odgojni postupci, načini odgoja i osnovne zadaće roditeljstva,
- d) životne krize i načini funkcionisanja porodice,
- e) razvojne potrebe djeteta, odvajanje djeteta iz primarne porodice i stvaranje bliskih veza,
- f) prava, interesi i dobrobit djeteta,
- g) emocionalna inteligencija kod djece,
- h) zaštita djece od zlostavljanja i zanemarivanja i prepoznavanje rizika,
- i) partnerski odnosi između pružaoca zaštite, pružaoca podrške hraniteljima i vlastite porodice i smještenog djeteta,
- j) komunikacijske vještine u brizi za djecu i mlađa punoljetna lica i
- k) samoprocjena hranitelja.

(2) Osposobljavanje i edukacija za obavljanje hraniteljstva koje mora završiti hranitelj za odrasla lica, izuzev srodničkog hranitelja, prije izdavanja potvrde o hraniteljstvu obuhvata sljedeća područja:

- a) pojam i značaj hraniteljstva,
- b) uloga i odgovornost hranitelja,
- c) životne krize i načini funkcionisanja porodice,
- d) metode poticanja i podrške, sposobnosti i vještine za samostalnu brigu o sebi odraslog lica,
- e) zaštita od zlostavljanja i zanemarivanja i prepoznavanje rizika,
- f) zaštita od nasilja nad odraslim licima u stanju socijalne potrebe,
- g) komunikacijske vještine u brizi za odraslo lice,
- h) integracija odraslih smještenih lica u lokalnu sredinu,
- i) prepoznavanje i praćenje promjena vezanih uz proces starenja,
- j) partnerski odnosi između pružaoca zaštite, pružaoca podrške hraniteljima i vlastite porodice i smještenog odraslog lica.

(3) Nakon izdavanja potvrde o hraniteljstvu, centar će srodničkom hranitelju odrediti rok u kojem mora izvršiti osposobljavanje i sudjelovanje u edukaciji/obuci za obavljanje hraniteljstva u područjima iz st. (1) i (2) ovog člana.

(4) Osim područja iz st. (1) i (2) ovoga člana, program za osposobljavanje hranitelja za djecu s teškoćama u razvoju i lica s invaliditetom sadrži i dodatna područja.

(5) Hranitelj mora najmanje jedanput godišnje sudjelovati u propisanim edukacijama, a u skladu s procjenom stručnog tima nadležnog centra.

(6) Obaveza osposobljavanja i sudjelovanja u edukacijama iz stava (4) ovoga člana odnosi se i na srodničkog hranitelja.

POGLAVLJE XII – REGISTAR I EVIDENCIJA PODATAKA, NADZOR I PRAĆENJE PRIMJENE OVOG ZAKONA

Član 52. (Registar hranitelja)

(1) Ministarstvo vodi centralni registar hranitelja u Federaciji.

(2) Na osnovu podataka dostavljenih od strane centara, kantonalna ministarstva vode registar hranitelja i evidenciju izdanih potvrda o hraniteljstvu za područje svog kantona, koje dostavljaju Ministarstvu.

(3) Kantonalna ministarstva, na osnovu podataka dostavljenih od strane centara dužna su voditi evidenciju hranjenika kojima je priznato pravo na smještaj u drugu porodicu.

(4) Sadržaj i način vođenja registra i evidencije iz st. (1), (2) i (3) ovoga člana pravilnikom propisuje federalni ministar.

Član 53. (Stručni i inspekcijski nadzor)

(1) Stručni nadzor nad provođenjem ovog Zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog Zakona vrši Ministarstvo.

(2) Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog Zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog Zakona vrši federalni inspektor za oblast socijalne zaštite u okviru svojih nadležnosti utvrđenih zakonom i podzakonskim aktima.

(3) Nadzor iz stava (2) ovog člana vrši se u centru, a na osnovu uvida u dokumentaciju kojom raspolaže centar.

Član 54. (Praćenje primjene)

(1) Za potrebe praćenja i evaluacije ovog Zakona, uspostaviti će se Radno tijelo u čiji sastav će biti imenovani predstavnici Ministarstva i kantonalnih ministarstava.

(2) Radno tijelo iz stava (1) ovog člana će pratiti provedbu ovog Zakona i provedbenih propisa donesenih u skladu s ovim Zakonom, a na osnovu definisanih indikatora.

(3) Mandat, pitanja kvoruma za održavanje sastanaka, metoda donošenja odluka i druga pitanja od značaja za rad Radnog tijela iz stava (1) ovog člana definisat će se Poslovníkom o radu Radnog tijela, koji će se donijeti na konstituirajućem sastanku.

(4) Radno tijelo iz stava (1) ovog člana će vršiti objedinjavanje podataka i informacija prikupljenih kroz pojedinačne izvještaje resornih kantonalnih i općinskih organa, vršiti njihovu analizu i sačinjavati jedinstvene polugodišnje izvještaje o provedbi ovog Zakona.

POGLAVLJE XIII - KAZNE NE ODREDBE

Član 55.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.200,00 KM do 4.000,00 KM kazniće se za prekršaj hranitelj ako:

- a) obavlja hraniteljstvo mimo propisanih uslova za obavljanje hraniteljstva iz člana 17. ovog Zakona ili suprotno odredbi člana 18. ovog Zakona,
- b) obavlja hraniteljstvo bez važeće potvrde o hraniteljstvu iz člana 25. ovog Zakona,
- c) ne prijavi promijenjene okolnosti iz člana 26. stav (5) ovog Zakona,
- d) odbije primiti hranjenika na smještaj bez valjanog razloga iako je učestvovao u donošenju individualnog plana rada hranjenika i bio saglasan sa smještajem tog hranjenika,
- e) izvrši samovoljan premještaj hranjenika iz stambenog prostora, navedenog u ugovoru o hraniteljstvu, u drugi stambeni prostor bez odobrenja nadležnog organa starateljstva,
- f) ne pruža sve vrste usluga hranjeniku ili usluge ne pruža u opsegu propisanom zakonom ili podzakonskim aktom u skladu s ugovorenim obavezama iz hraniteljskog ugovora,
- g) u određenom roku ne poduzme mjere utvrđene promjenom individualnog plana rada hranjenika,
- h) ne vodi na propisan način evidenciju i dokumentaciju o hranjeniku,
- i) ne izvještava nadležni organ starateljstva o svim važnim životnim okolnostima hranjenika,
- j) onemogućava kontakte hranjenika s vlastitom porodicom, drugim srodnicima te ostalim bliskim licima,
- k) postupa protivno individualnom planu rada i odlukama nadležnih tijela,
- l) ne osigura povjerljivost podataka i lični integritet i dostojanstvo hranjenika.

Član 56.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kazniće se za prekršaj centar ako:

- a) inspektoru onemogućiti rad, odnosno ne osigura uslove za neometan rad ili znatno oteža inspekcijски nadzor, ili mu ne dostavi, ili ne pripremi podatke, obavijesti i materijale na njegov zahtjev u određenom roku, ili mu ne dostavi ili pripremi netačne i nepotpune podatke, obavijesti i materijale,
- b) ne izvrši pravomoćno rješenje inspektora socijalne zaštite.

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 1.500,00 KM za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorna osoba u centru.

TREĆI DIO **POGLAVLJE XIV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

Član 57.

(1) Hranitelj koji na dan stupanja na snagu ovoga Zakona obavlja hraniteljstvo, a ne ispunjava sve uslove propisane ovim Zakonom, ako ima smještene hranjenike, te ako na smještaju ima veći broj hranjenika od broja propisanog ovim Zakonom, može i dalje obavljati hraniteljstvo i brinuti o zatečenim hranjenicima dok ti korisnici ostvaruju pravo na zaštitu izvan vlastite porodice, ako je to u njihovom najboljem interesu.

(2) Postupak za izdavanje potvrde o hraniteljstvu po odredbama ovoga Zakona, za hranitelja iz stava (1) ovoga člana, provest će se najkasnije u roku od jedne godine od dana početka primjene ovoga Zakona.

(3) Hranitelj iz stava (1) ovoga člana koji na dan stupanja na snagu ovoga Zakona obavlja hraniteljstvo najmanje pet godina i ispunjava sve uslove propisane ovim Zakonom, a ima na smještaju djecu do sedme godine života ili hranjenike iz člana 15. ovoga Zakona, može podnijeti nadležnom centru prema mjestu svog prebivališta prijavu za obavljanje hraniteljstva u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovoga Zakona.

Član 58.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se po ranijim propisima.

Član 59.

(1) Federalni ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti pravilnik iz člana 17. stav (1) tačka i) i propisati jedinstvene procedure identifikacije i regrutacije hranitelja iz člana 24. stav (5) ovoga Zakona.

(2) Federalni ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti pravilnik iz člana 35. stav (3) ovoga Zakona o načinu utvrđivanja i

obračunavanja prihoda hranjenika, odnosno drugih lica koje su po zakonu obavezna da sudjeluju u troškovima smještaja u hraniteljsku porodicu, a koji se uzimaju u obzir pri obračunavanju hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika.

(3) Federalni ministar će donijeti plan i program osnovnih i dodatnih edukacija hranitelja iz člana 49. stav (1) ovog Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona, a za svaku narednu godinu najkasnije do 1. marta tekuće godine.

(4) Federalni ministar će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Kriterije za edukatore iz člana 50. stav (1) ovog Zakona.

(5) Federalni ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti pravilnik iz člana 52. stav (4) ovog Zakona i propisati sadržaj i način vođenja registra i evidencije iz člana 52. st. (1), (2) i (3) ovog Zakona.

Član 60.

Početak primjene ovog Zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog Zakona prestaju se primjenjivati odredbe člana 19. stav 1. tačka 3. i čl. 31-40. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09), kao i kantonalnih propisa donesenih na osnovu tog Zakona, koje se odnose na smještaj u drugu porodicu.

Član 61.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a počće se primjenjivati nakon šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona.

O B R A Z L O Ž E N J E

I – USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbama člana III. 2. e), u vezi sa članom III. 3. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama člana III. 2. e) i člana III. 3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su zajednički nadležni za socijalnu politiku. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III. 3. (4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (član III. 4. j)).

Prema odredbama člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Reforma socijalne zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) temelji se na potrebi usklađivanja pravnih propisa i prakse s međunarodnim standardima i dobrim praksama kako bi se osigurao veći nivo blagostanja stanovništva, unapređenje kvalitete života i socijalne inkluzije, kvalitet i raznovrsnost socijalnih servisa pod jednakim uslovima za sve stanovnike. Važeći Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom obuhvata više odvojenih oblasti: socijalnu zaštitu u okviru koje je regulisano pravo na smještaj u drugu porodicu (hraniteljstvo), zaštitu civilnih žrtava rata, zaštitu lica s invaliditetom i zaštitu porodice sa djecom. Zakon kao takav nejasno je koncipiran i komplikovan za primjenu u praksi, a pored navedenog Zakona egzistiraju i kantonalni propisi kojima se reguliše oblast hraniteljstva u Federaciji.

Bosna i Hercegovina, a time i Federacija, u svojstvu članice UN-a i Vijeća Evrope, preuzela je obaveze poštivanja prava i standarda u oblasti socijalne zaštite. Takođe, Bosna i Hercegovina je ratifikovala Evropsku socijalnu povelju (2008). Kao jedan od entiteta, Federacija je predmet analize različitih međunarodnih tijela u cilju redovnog praćenja situacije i izvještavanja o nivou poštivanja preporuka međunarodnih tijela u oblasti socijalne zaštite i usluga, uključujući i hraniteljstvo.

Takođe, članom 99. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Bosne i Hercegovine i Evropske unije, propisano je, između ostalog, da će se osigurati jednak pristup i djelotvorna podrška svim osjetljivim licima i licima s posebnim potrebama.

U skladu s programskim opredjeljenjem Vlade Federacije jedan od strateških ciljeva Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, (u daljem tekstu: Ministarstvo) je:

unaprijediti sistem socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom koji će garantovati osnovna i ujednačena prava koja obezbjeđuju zaštitu socijalno ugroženih kategorija.

Postojeće stanje u oblasti hraniteljstva u Federaciji karakterizira neharmonizovan, nepotpun i nedovoljno osnažen sistem socijalnog zbrinjavanja najranjivijih kategorija stanovništva, djece i odraslih bez porodičnog staranja, koji nije usklađen s međunarodnim standardima i potrebama hranjenika. Ovakvo stanje ukazuje na neophodnost harmonizovanja i usklađivanja pravnog okvira i praksi s međunarodnim standardima, dobrim praksama i trendovima u ovoj oblasti u Evropi i regionu (reforma u ovoj oblasti je već u podmakloj fazi u susjednim zemljama).

Shodno navedenom, pristupilo se izradi analize postojećeg stanja u oblasti hraniteljstva u Federaciji kroz izradu dokumenta „Javna politika razvoja hraniteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine” (u daljem tekstu: Javna politika) i teksta Zakona o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon) kao jednog od provedbenih instrumenata Javne politike, sa ciljem da se sistemski uredi smještaj i podrška djeci bez roditeljskog staranja, odraslim licima bez porodičnog staranja, te starim, iznemoglim i licima s invaliditetom kroz zbrinjavanje i zaštitu u porodičnom okruženju.

Pored analize postojećeg stanja, pri izradi Javne politike i Zakona, vodilo se računa o obavezama iz ratificiranih međunarodnih dokumenata i preporukama relevantnih međunarodnih komiteta, a posebno o najboljim interesima djeteta i pravu na život u porodici, prvenstveno prema Konvenciji o pravima djeteta UN-a i Konvenciji o pravima lica s invaliditetom UN-a, te Preporukama Ministarskog vijeća Vijeća Evrope, br. No. R(87) 6. o hraniteljskim porodicama. Politika je usklađena sa zakonodavno-pravnim i strateškim okvirom: Zakonom o zabrani diskriminacije BiH, Zakonom o ravnopravnosti spolova BiH, Politikom za zaštitu djece bez roditeljskog staranja i porodica pod rizikom od razdvajanja u Federaciji Bosne i Hercegovine 2006-2016, te Strategijom za izjednačavanje mogućnosti lica s invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011-2015. Iako oblast hraniteljstva nije predmet Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i ne postoji obaveza usklađivanja zakona s pravnom tekovinom Evropske unije s obzirom da se hraniteljstvo reguliše na nivou nacionalnih zakonodavstava, prilikom izrade teksta Zakona konsultovane su prakse država Evropske unije kao i susjednih država u oblasti hraniteljstva s ciljem ugradnje najviših standarda u ovoj oblasti.

III - DOKUMENT JAVNE POLITIKE – PROCJENA UTICAJA

U skladu s Uredbom o načinu pripreme, procjeni uticaja i odabiru politike u postupku izrade akata koje predlažu i donose Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i federalna ministarstva (“Službene novine Federacije BiH”, broj 27/11), u oktobru 2013. godine Ministarstvo je započelo izradu Javne politike - procjenu uticaja - koja sadrži ocjenu postojećeg stanja, jasnu formulaciju problema, definisane ciljeve Javne politike i rezultata koji se namjeravaju postići, plan monitoringa, moguće opcije za rješavanje problema i procjenu njihovog učinka, pri čemu su opcije koje obećavaju najbolje rezultate u postizanju ciljeva preporučene i unesene u Zakon ili će naći mjesto u provedbenim aktima koji će biti doneseni na osnovu Zakona.

Javna politika je izrađena od strane stručne Radne grupe koju su sačinjavali predstavnici Ministarstva, Kantonalnog centra za socijalni rad Sarajevo, te organizacija civilnog društva Prava za sve, Hope and Homes for Children, Familija i ICVA. Stručnu i materijalnu podršku u dijelu primjene metodologije propisane Uredbom pružio je USAID kroz Projekat jačanja institucija vlasti i procesa u Bosni i Hercegovini (USAID SGIP), te uz aktivne konsultacije s UNICEF-om.

Prema izvršenoj analizi, ključni problem koji je potrebno riješiti provedbom Javne politike na **dugoročnoj osnovi jeste “neadekvatan i neefikasan sistem vaninstitucionalnog zbrinjavanja djece i odraslih bez porodičnog staranja u Federaciji Bosne i Hercegovine”**, koji nije u stanju da odgovori potrebama hranjenika, te međunarodnim standardima u oblasti socijalne zaštite, podrške i brige za lica i djecu bez porodičnog staranja.

Identifikovani ključni problem uključuje niz specifičnih problema koje je neophodno suštinski riješiti kako bi se uspostavio efikasan i koherentan sistem hraniteljstva u Federaciji. Navedeni specifični problemi se mogu grupisati u 4 skupine:

- 1) Neadekvatan i neharmonizovan sistem hraniteljstva u Federaciji;
- 2) Nedovoljna zastupljenost/iskorištenost alternativnih oblika zbrinjavanja u odnosu na institucionalno zbrinjavanje;
- 3) Neadekvatni kadrovski i finansijsko-materijalni kapaciteti centara za socijalni rad (CSR) i
- 4) Nedovoljna saradnja i koordinacija između svih zainteresovanih aktera u Federaciji u oblasti hraniteljstva.

U rješavanju ovih problema, mjere Javne politike je potrebno usmjeriti ka postizanju glavnog cilja, a to je **“Razviti efikasan i održiv sistem hraniteljstva u Federaciji”**, te sljedećih specifičnih ciljeva:

- 1) Unaprijediti i održavati harmonizovan sistem hraniteljstva u Federaciji;
- 2) Osigurati održivu tranziciju s institucionalnog načina zbrinjavanja na porodični smještaj (hraniteljstvo) u Federaciji;
- 3) Unaprijediti kadrovske i finansijsko-materijalne kapacitete CSR u Federaciji u oblasti hraniteljstva;
- 4) Uspostaviti mehanizam za koordiniranje, praćenje i evaluaciju primjene Javne politike i aktivnosti u oblasti hraniteljstva, te povećati stepen finansiranja hraniteljstva iz vanbudžetskih sredstava (donatorska sredstva, zajmovi).

Dokumentom je ujedno definisano ukupno 14 operativnih ciljeva koji vode ka rješavanju specifičnih problema (14 specifičnih problema), grupisanih unutar 4 gore pomenute skupine problema. Na osnovu fiskalne, ekonomske, socijalne (uključujući i perspektivu jednakopravnosti spolova) i ekološke procjene učinka alternativnih i mogućih opcija, uz primjenu jedinstvenih kriterija (efektivnost, efikasnost, politička, finansijska i administrativna izvodivost, distribucija troškova, pravičnost i održivost), izvršen je odabir preferentnih opcija za postizanje ciljeva Javne politike. Djeca i odrasli bez porodičnog staranja su nesumnjivo jedna od najranjivijih kategorija u društvu. Uz puno poštivanje njihovih ljudskih prava i u cilju kreiranja politike javnog djelovanja koja će na adekvatan način odgovoriti potrebama hranjenika, Radna grupa je s posebnom senzibilnošću pristupila procjeni najboljih opcija.

U kontekstu realnih okolnosti koje egzistiraju u Federaciji, jačanjem postojećih oblika (tradicionalno i specijalizirano), uz uvođenje novih oblika hraniteljstva (hitno i povremeno), unaprijedio bi se postojeći i uspostavio harmonizovan sistem hraniteljstva prema potrebama i statusu hranjenika na cijelom području Federacije. Preciziranjem naknada za hranitelje, s jedne strane, te troškova za potrebe hranjenika, s druge strane, uspostavio bi se jasan, nediskriminirajući i transparentan sistem finansijske podrške hranjenicima, što trenutno nije slučaj. Ujedno, uspostavljanjem proceduralnih standarda i kapaciteta za identifikovanje, regrutovanje i licenciranje hranitelja u Federaciji osiguraće se nedeskriminirajući i sistematičan pristup hraniteljima u Federaciji, uključujući i podršku, usavršavanje i praćenje kvaliteta rada hranitelja, čime će se značajno unaprijediti kvalitet socijalnih usluga u ovoj oblasti. Promovisanjem alternativnog zbrinjavanja na cijelom području Federacije, osnažila bi se svijest javnosti i potencijalnih hranitelja o aspektima hraniteljstva, ulozi hranitelja i dobrobiti koje donosi smještaj u stabilno porodično okruženje za kvalitet života djece i odraslih bez porodičnog staranja, te društvo u cjelini. To bi dovelo do povećanja broja lica koja se žele angažirati u svojstvu hranitelja, te uz ispunjavanje određenih uslova, i povećanja broja hranitelja, a time i povećanja broja djece i odraslih za život u pozitivnom porodičnom okruženju, što u konačnici doprinosi njihovoj punoj socijalizaciji i, kada su djeca u pitanju, zdravom odrastanju. Na ovaj način će se postepeno smanjivati broj odraslih i djece smještenih u ustanovama, koje predstavljaju zastarjeli oblik socijalnog zbrinjavanja ovih ranjivih kategorija društva. Ujedno, edukacijom stručnih djelatnika u ustanovama o novim vještinama i načinu pružanja brige hranjenicima, otvara se mogućnost angažovanja ustanova u uspostavi i razvoju dodatnih usluga u skladu s modernim konceptom i spektrom socijalne podrške i usluga koje egzistiraju u zemljama EU.

Stručnim usavršavanjem djelatnika CSR, uz postepenu preraspodjelu ljudskih resursa specijalizovanih u oblasti hraniteljstva, ojačali bi se stručni potencijali u oblasti hraniteljstva na cijelom području Federacije. Planski pristup poboljšavanju prostora i tehničkih uslova za rad u CSR, što implicira postepenu primjenu Pravilnika o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite, osigurao bi kontinuirano unapređenje rada CRS u skladu sa realnim mogućnostima. Jačanje sektorske saradnje na svim nivoima vlasti u domenu praćenja, izvještavanja i evaluacije provedbe mjera javne politike, te jačanjem koordinacije na ministarskoj razini, uz jačanje kapaciteta u Ministarstvu i kantonalnim ministarstavima nadležnim za oblast socijalne zaštite (u daljem tekstu: kantonalna ministarstva) za povlačenje donatorskih sredstava, značajno bi doprinijelo postizanju maksimalnih rezultata. Obzirom da postepeno jačanje hraniteljstva, kao humanijeg pristupa zbrinjavanju ovih ranjivih kategorija društva uključuje proaktivan pristup različitim društvenih subjekata, mjere javne politike bi uključile i različite vrste aktivnosti ka kreiranju poticajnog okruženja za proaktivno uključivanje nevladinog i privatnog sektora, te volontera u pružanje različitih vrsta usluga, praćenje i evaluaciju javne politike i implementacije zakonskog okvira u Federaciji. Konačno, mehanizam nadzora bi svakako uključio i nadzor nad kvalitetom rada hranitelja, a sve u cilju adekvatnog, efikasnog i na međunarodnim standardima zasnovanog sistema hraniteljstva u Federaciji.

Fiskalnom analizom opcija prikazan je minimalni i realni utrošak za implementaciju različitih opcija na federalnom, kantonalnim i lokalnim nivoima vlasti, uz jasno naznačen izvor finansiranja. Potrebno je naglasiti da preferentne opcije

podrazumijevaju opcije koje obećavaju maksimalne pozitivne učinke uz, ujedno, minimalne troškove, pri čemu je naglašeno da je racionalnom preraspodjelom postojećih resursa vrlo moguće obezbijediti provedbu preferencijalnih opcija bez ili uz realna i postepena finansijska izdvajanja koja bi se planirala okvirnim dokumentom budžeta na trogodišnjoj razini.

Koristi koje može polučiti uspostava i djelovanje harmonizovanog sistema značajno prevazilaze iznos sredstava koji su procijenjeni, posebno imajući u vidu značaj ispunjenja preporuka nadležnog UN Komiteta i međunarodnih standarda u ovoj oblasti, kao i zahtjeve u okviru procesa evropskih integracija BiH, a time i Federacije.

IV – OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Predloženi tekst Zakona osigurava osnove za punu implementaciju ciljeva Javne politike na svim nivoima vlasti. Predložena rješenja u Zakonu se zasnivaju na preferentnim opcijama, uzimajući u obzir ustavom definisane nadležnosti svih razina vlasti.

DIO PRVI

U Poglavlju I – Uvodne napomene (čl. 1. do 2.) sadržane su odredbe koje uređuju predmet i svrhu Zakona, rodno značenje izraza u Zakonu i značenje pojedinih izraza u Zakonu: hraniteljstvo, hraniteljska porodica, hranitelj, potencijalni hranitelj, hranjenik, hraniteljska naknada, naknada za izdržavanje hranjenika, hraniteljski ugovor.

DIO DRUGI

U Poglavlju II – Načela hraniteljstva (čl. 3. do 7.) obrađena su 4 načela hraniteljstva i to: načelo porodičnog okruženja, načelo održivosti socijalnih veza, načelo uključenosti i načelo najboljeg interesa za hranjenika.

U Poglavlju III – Vrste hraniteljstva (čl. 8. do 16.) utvrđeno je hraniteljstvo prema potrebama hranjenika u okviru kojeg je definirano: tradicionalno hraniteljstvo, specijalizovano hraniteljstvo, hitno hraniteljstvo i povremeno hraniteljstvo, kao i hraniteljstvo prema statusu u okviru kojeg je definirano nesrodničko i srodničko hraniteljstvo, te briga o hranjeniku u njegovom stambenom prostoru. **Tradicionalno hraniteljstvo** je definisano kao hraniteljstvo kojim se pružaju usluge zaštite djetetu i mlađem punoljetnom licu bez odgovarajućeg roditeljskog staranja čiji psihofizički razvoj i nivo funkcionisanja ne odstupa značajnije od razvoja i odrastanja djeteta iste životne dobi, a za koje je procijenjeno da je primjena hraniteljstva u njegovom najboljem interesu, djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, odraslom licu za zadovoljavanje svakodnevnih životnih potreba povezanih uz njegovu životnu dob ili zdravstveno stanje, te samohranjoj majci s djetetom do godinu dana starosti djeteta ukoliko nema sredstava za izdržavanje ili kojoj je usljed neriješenog stambenog pitanja ili poremećenih porodičnih odnosa potreban privremeni smještaj u hraniteljskoj porodici (**član 9.**). **Specijalizovano hraniteljstvo** je definisano kao hraniteljstvo kojim se hranjeniku pružaju specijalizovane usluge zaštite, zadovoljavanjem njegovih osnovnih i dodatnih životnih potreba, povezanih uz njegov psihofizički razvoj i nivo funkcionisanja koji odstupaju značajnije od razvoja i

odrastanja djeteta iste životne dobi, ili uz veće probleme u ponašanju, teže zdravstveno stanje ili invaliditet, a hranjeniku potrebnu zaštitu pruža specijalizovani hranitelj koji ima posebna znanja i vještine, te članovi njegove porodice (**član 10.**). **Hitno hraniteljstvo** koje je definisano kao hraniteljstvo kojim se hranjeniku radi njegove sigurnosti, zaštite ili drugih životnih potreba mora hitno osigurati privremeni smještaj u hraniteljsku porodicu do prestanka rizične/nepovoljne situacije i stvaranja uslova za njegov povratak u vlastitu porodicu ili do osiguravanja drugih oblika zaštite (**član 11.**). **Povremeno hraniteljstvo** koje je definisano kao hraniteljstvo kojim se djeci i odraslim licima pružaju usluge zaštite na privremenom smještaju tokom pripreme za stalni smještaj u tu hraniteljsku porodicu, ili za dijete ili odraslo lice koje je na dužem smještaju u ustanovi socijalne zaštite, radi njihove prilagodbe na porodični način života i/ili pripreme za samostalan život (**član 12.**). Nadalje, hraniteljstvo prema statusu je definisano kao nesrodničko i srodničko hraniteljstvo (**član 13.**). **Nesrodničko hraniteljstvo** je hraniteljstvo koje obavljaju hranitelj i članovi hraniteljske porodice koji nisu u krvnom ili tazbinskom srodstvu s hranjenikom, a može biti tradicionalno, specijalizovano, hitno i povremeno hraniteljstvo (**član 14.**). **Srodničko hraniteljstvo** je hraniteljstvo koje obavljaju hranitelj i članovi hraniteljske porodice, koji su u krvnom i/ili tazbinskom srodstvu s hranjenikom, kada je takav oblik zaštite u njegovom najboljem interesu (**član 15.**).

U Poglavlju IV – Uslovi za obavljanje hraniteljstva (čl. 17. do 19.) sadržane su odredbe koje se odnose na uslove koje moraju ispunjavati hranitelj i hraniteljska porodica za obavljanje hraniteljstva, smetnje za obavljanje hraniteljstva te dobna razlika između hranitelja i hranjenika.

U Poglavlju V – Vrste i broj hranjenika (čl. 20. do 22.) sadržane su odredbe koje se odnose na vrste hranjenika u jednoj hraniteljskoj porodici (hraniteljska porodica u pravilu se stara o istoj grupi hranjenika, posebno o djeci, a posebno o odraslim licima, osim kada postoji potreba o zajedničkom staranju o roditelju s djetetom, braći i sestrama, maloljetnim roditeljima ili bračnim/vanbračnim partnerima (**član 20.**), broj djece hranjenika u jednoj hraniteljskoj porodici (**član 21.**) i broj odraslih hranjenika u jednoj hraniteljskoj porodici (**član 22.**).

U Poglavlju VI – Utvrđivanje podobnosti za obavljanje hraniteljstva (čl. 23. do 29.) sadržan je **Odjeljak A.** koji definiše stručnu ocjenu/procjenu podobnosti za obavljanje hraniteljstva i to: prijavu za obavljanje hraniteljstva (**član 23.**), stručnu ocjenu/procjenu (**član 24.**) i postupak nakon stručne ocjene/procjene (**član 25.**), **Odjeljak B.** koji definiše reviziju stručne ocjene/procjene podobnosti za obavljanje hraniteljstva (**član 26.**) i **Odjeljak C.** koji definiše prestanak ispunjavanja uslova za obavljanje hraniteljstva i to: prestanak važenja potvrde o podobnosti za obavljanje hraniteljstva (**član 27.**) (u daljem tekstu: potvrda o hraniteljstvu), hranitelj koji više ne želi da se bavi hraniteljstvom (**član 28.**) i brisanje iz registra hranitelja (**član 29.**).

Poglavljem VII – Hraniteljski ugovor (čl. 30. do 31.) definisan je ugovorni odnos (**član 30.**) o međusobnim pravima i obavezama između CSR i hranitelja koji se sklapa u pisanom obliku za svakog hranjenika pojedinačno, a nakon donošenja rješenja o smještaju hranjenika. Dalje je definisano da se hraniteljskim ugovorom uređuje: dan otpočinjanja smještaja, uslovi i način zadovoljavanja specifičnih potreba hranjenika i hranitelja, dužina otkaznog roka hraniteljskog ugovora, vrsta hraniteljstva za koju je ugovor sklopljen, visina naknade za hranjenika i način plaćanja,

hraniteljska naknada, uslovi za otkaz ugovora i druga prava i obaveze ugovornih strana i dr. Dalje je definisan prestanak ugovornog odnosa i to: smrću hranitelja, smrću lica na smještaju, usvojenjem, stupanjem u brak lica smještenog u hraniteljskoj porodici, istekom roka ukoliko je ugovor zaključen s rokom važenja, otkazom ugovora, zbog neizvršavanja zakonskih i ugovornih obaveza, te drugih razloga zbog kojih se ugovorne obaveze više ne mogu izvršavati (**član 31.**).

U Poglavlju VIII – Hraniteljska naknada i naknada za izdržavanje hranjenika (čl. 32. do 35.) definisana je hraniteljska naknada i to: visina; osnovica za utvrđivanje iznosa hraniteljske naknade (prosječna isplaćena neto plaća u Federaciji za prethodnu godinu); mjesečna naknada hranitelju po jednom hranjeniku (25% od osnovice i isti se uvećava za 15% za svakog narednog hranjenika); visina mjesečne naknade hranitelju koji obavlja specijalizovano hraniteljstvo (40% od osnovice i isti se uvećava za 20% za svakog narednog hranjenika); način utvrđivanja mjesečne naknade za hranitelja koji istovremeno obavlja tradicionalno i specijalizovano hraniteljstvo; naknada za hranitelja koji obavlja srodničko hraniteljstvo (**član 32.**). Dalje je definisana isplata hraniteljske naknade (**član 33.**) i naknada za izdržavanje hranjenika koja se odnosi na troškove smještaja i izdržavanje hranjenika, te njegove lične potrebe u skladu sa njegovim individualnim planom rada, kao i osnovica za utvrđivanje iznosa naknade za izdržavanje hranjenika i iznos mjesečne naknade za izdržavanje hranjenika za tradicionalno i specijalizovano hraniteljstvo (**član 34.**). Također je definisano da će se sredstva za finansiranje hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika obezbijediti iz budžeta kantona (**član 35.**).

U Poglavlju IX – Obaveze, odgovornosti i prava hranitelja i CSR (čl. 36. do 46.) sadržan je **Odjeljak A.** koji definiše obaveze, odgovornosti i prava hranitelja i to: opće obaveze hranitelja (**član 36.**), prava hranitelja (**član 37.**), posebne odredbe o hraniteljstvu za djecu (**član 38.**), posebne obaveze hranitelja za djecu (**član 39.**), posebne obaveze hranitelja za odrasla lica (**član 40.**) i stručna podrška hraniteljstvu (**član 41.**), **Odjeljak B.** koji definiše obaveze i odgovornosti CSR i to: podrška hraniteljima (**član 42.**), obaveze CSR (**član 43.**), individualni plan rada (**član 44.**), podrška hranjeniku (**član 45.**) i timovi za hraniteljstvo (**član 46.**).

Poglavlje X – Prava i obaveze hranjenika (čl. 47. do 48.) definiše obaveze hranjenika (aktivno sudjelovanje u ostvarivanju ciljeva, izvršavanje preuzetih obaveza, poštivanje pravila porodičnog života u hraniteljskoj porodici, saradnja s hraniteljem i voditeljem individualnog plana u slučaju problema i sl.) i prava djeteta i odraslog lica koje se nalazi kod hranitelja i hraniteljske porodice.

Poglavlje XI – Osposobljavanje i edukacija (čl. 49. do 51.) definiše edukaciju hranitelja gdje je predviđeno da se osposobljavanje i edukacija hranitelja u Federaciji provodi u skladu sa Planom i programom osnovnih i dodatnih edukacija koji donosi federalni ministar rada i socijalne politike u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona, a za svaku narednu godinu do 1. marta, broj osnovnih i dodatnih edukacija u toku godine, ko organizuje i provodi edukaciju i dr. (**član 49.**), Listu edukatora u okviru kog člana su definirani kriteriji za edukatore, prva edukacija za uposlenike CSR (**član 50.**), te područja edukacije (**član 51.**).

Poglavlje XII – Registar i evidencija podataka, nadzor, praćenje primjene ovog Zakona (član 52. do 54.) definiše da: Ministarstvo vodi centralni registar hranitelja u

Federaciji; kantonalna ministarstva, na osnovu podataka dostavljenih od strane CSR, vode registar hranitelja i evidenciju izdanih potvrda o hraniteljstvu za područje svog kantona, koje dostavljaju Ministarstvu; kantonalna ministarstva na osnovu podataka dostavljenih od strane CSR dužna su voditi evidenciju hranjenika kojima je priznato pravo na smještaj u drugu porodicu; sadržaj i način vođenja registra i evidencije pravilnikom propisuje federalni ministar rada i socijalne politike u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona (**član 52.**). Dalje je definisan stručni i inspeksijski nadzor nad provođenjem Zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu Zakona (**član 53.**) i praćenje primjene ovog Zakona (**član 54.**) kojim je predviđena uspostava radnog tijela za praćenje i primjenu ovog Zakona i podzakonskih propisa donesenih na osnovu istog.

U Poglavlju XIII – Kaznene odredbe (čl. 55. do 56.) definisane su i utvrđene novčane kazne za prekršaj pružaocima usluga hraniteljstva, CSR, odgovornoj osobi, stručnom radniku ili drugoj zaposlenoj osobi CSR koji svojim manjkavim činjenjem, nečinjenem i nepostupanjem uskrati ili znatno oteža ostvarivanje prava iz Zakona.

TREĆI DIO

Poglavlje XIV – Prelazne i završne odredbe (čl. 57 do 61.) definisan je postupak za izdavanje potvrde o hraniteljstvu po odredbama ovog Zakona za hranitelje koji usluge hraniteljstva obavljaju po ranije važećim propisima o hraniteljstvu. Dalje je definisano da postupci za ostvarivanje prava, započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona, a koji nisu završeni, okončat će se po ranijim propisima. Zatim je definisana obaveza federalnog ministarstva za donošenje podzakonskih akata, kao i prestanak primjena odredaba Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom (“Službene novine Federacije BiH”, br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09) i kantonalnih propisa koji se odnose na smještaj u drugu porodicu.

V – FINANSIJSKA SREDSTVA

U prilogu ovog dokumenta nalazi se pregled ukupnih novčanih izdvajanja za period trogodišnje implementacije Javne politike o razvoju hraniteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine. Detaljniji pregled troškova za svaki operativni cilj sadržan je u Prijedlogu Javne politike o razvoju hraniteljstva u Federaciji BiH.

Slijedi tabelarni pregled preferentnih opcija po specifičnim i operativnim ciljevima:

Specifični cilj 1: Unaprijediti i održavati harmoniziranim sistem hraniteljstva u Federaciji					
Naziv preferentne opcije	Prva godina implementacije Politike u KM	Druga godina implementacije Politike u KM	Treća godina implementacije Politike u KM	Ukupno za trogodišnju implementaciju Politike u KM	Izvor finansiranja
Preferentna opcija operativnog cilja 1.1.: Ojačati postojeće oblike hraniteljstva (tradicionalno i specijalizovano), te uspostaviti hitno i povremeno hraniteljstvo	804.804,00	1.037.904,00	1.271.004,00	3.113.712,00	Kantonalni budžeti
	804.804,00	1.037.904,00	1.271.004,00	3.113.712,00	

Preferentna opcija operativnog cilja 1.2.: Osmisliti i provesti jedinstvenu javnu kampanju u Federaciji u cjelini	71.273,00	-	-	71.273,00	Budžet Federacije BiH
	71.273,00	-	-	71.273,00	Donatorska sredstva
	142.546,00	-	-	142.546,00	
Preferentna opcija operativnog cilja 1.3.: Definirati jedinstvene procedure i uspostaviti kapacitete identificiranja, regrutiranja i licenciranja hranitelja u Federaciji u cjelini	-	-	-	-	Ne iziskuje dodatna sredstva
Preferentna opcija operativnog cilja 1.4.: Utvrditi jedinstveni minimum za proračunsko financiranje hraniteljstva u Federaciji	1.290.652,00	1.799.172,00	2.730.628,00	5.820.452,00	Kantonalni budžeti
	1.290.652,00	1.799.172,00	2.730.628,00	5.820.452,00	
Specifični cilj 2: Osigurati održivu tranziciju s institucionalnog načina zbrinjavanja na porodični smještaj (hraniteljstvo) u Federaciji BiH					
Preferentna opcija operativnog cilja 2.1.: Postupno smanjenje broja trenutno smještenih hranjenika u ustanovama (djece i odraslih) i povećanje hranjenika u hraniteljskim porodicama i postupna transformacija ustanova velikog kapaciteta	-	-	-	-	Ne iziskuje dodatna sredstva
Preferentna opcija operativnog cilja 2.2.: Provoditi stručno usavršavanje stručnih radnika u institucijama o pružanju novih usluga u procesu transformacije i deinstitucionalizacije	12.655,00	17.750,00	-	30.405,00	Budžet Federacije BiH
	-	7.560,00	-	7.560,00	Kantonalni budžeti
	12.655,00	-	-	12.655,00	Donatorska sredstva
	25.310,00	25.310,00	-	50.620,00	
Preferentna opcija operativnog cilja 2.3.: Osmisliti i provoditi jedinstveni program obuke i stručnog usavršavanja potencijalnih hranitelja i hranitelja u Federaciji	28.650,00	-	-	28.650,00	Budžet Federacije BiH
	-	19.100,00	28.650,00	47.750,00	Kantonalni budžeti
	28.650,00	-	-	28.650,00	Donatorska sredstva
	57.300,00	19.100,00	28.650,00	105.050,00	
Operativni cilj 2.4.: Omogućiti veću uključenost i iskorištenost NVO i privatnog sektora, te volontera u sistem socijalne zaštite	-	-	-	-	Ne iziskuje dodatna sredstva
Specifični cilj 3: Unaprijediti kadrovske i finansijsko-materijalne kapacitete CSR u Federaciji BiH u oblasti hraniteljstva i općenito					
Preferentna opcija operativnog cilja 3.1.:	40.104,00	40.104,00	40.104,00	120.312,00	Kantonalni budžeti

Izvršiti postupnu preraspodjelu stručnih kadrova iz ustanova u CSR i postojećih kadrova unutar CSR i eventualno novo zapošljavanje nedostajućih kadrova u CSR	40.104,00	40.104,00	40.104,00	120.312,00	Kantonalni budžeti
	569.604,00	569.604,00	569.604,00	1.708.812,00	Općinski budžeti
	45.120,00	-	-	45.120,00	Donatorska sredstva
	699.948,00	609.708,00	609.708,00	1.919.364,00	
Preferentna opcija operativnog cilja 3.2.: Poboljšanje prostornih i tehničkih uslova za rad CSR u skladu s Pravilnikom o standardima za rad i pružanje usluga u ustanovama socijalne zaštite u Federaciji	-	-	-	-	Ne iziskuje dodatna sredstva
Preferentna opcija operativnog cilja 3.3.: Osmisliti i provoditi jedinstveni program obuke i stručnog usavršavanja službenika CSR u Federaciji u cjelini	31.360,00	31.360,00	31.360,00	94.080,00	Budžet Federacije BiH
	31.360,00	31.360,00	31.360,00	94.080,00	Donatorska sredstva
	62.720,00	62.720,00	62.720,00	188.160,00	
Specifični cilj 4: Uspostaviti mehanizam praćenja Politike i održavati djelotvornim kapacitete i mehanizme saradnje i koordinacije između svih zainteresovanih strana u Federaciji BiH u oblasti hraniteljstva					
Operativni cilj 4.1.: Uspostaviti sveobuhvatan sistem praćenja, kontrole, ocjene i odgovora na identificirane propuste i kršenja u sistemu hraniteljstva u Federaciji na političkoj i stručno-tehničkoj razini	2.075,00	2.075,00	2.075,00	6.225,00	Kantonalni budžeti
	2.075,00	2.075,00	2.075,00	6.225,00	Kantonalni budžeti
	2.840,00	2.840,00	2.840,00	8.520,00	
Operativni cilj 4.2.: Uspostaviti sveobuhvatan sistem praćenja, kontrole, (pro)ocjene i odgovora na identifikovane propuste i kršenja u sistemu hraniteljstva u Federaciji	-	-	-	-	Ne iziskuje dodatna sredstva
Operativni cilj 4.3.: Povećati stupanj iskorištenosti vanbudžetskih izvora finansiranja za pitanja hraniteljstva u Federaciji (grantovi, zajmovi, EU fondovi pomoći, drugi bilateralni i multilateralni donatori)	-	3.580,00	3.580,00	7.160,00	Budžet Federacije BiH
	-	7.200,00	7.200,00	14.400,00	Kantonalni budžeti
	10.780,00	-	-	10.780,00	Donatorska sredstva
	10.780,00	10.780,00	10.780,00	32.340,00	
Ukupni iznosi po godinama implementacije Politike i po izvorima finansiranja	161.173,00	53.455,00	35.705,00	250.333,00	Budžet Federacije BiH
	2.137.635,00	2.912.715,00	4.079.661,00	9.130.011,00	Kantonalni budžeti
	569.604,00	569.604,00	569.604,00	1.708.812,00	Općinski budžeti

	199.844,00	31.360,00	31.360,00	262.564,00	Donatorska sredstva
Ukupan iznos za tri godine implementacije Politike za cijelu Federaciju BiH	3.068.256,00	3.567.134,00	4.716.330,00	11.351.720,00	Svi izvori finansiranja

Kao što se može vidjeti iz pregleda ukupnih budžetskih izdvajanja, za trogodišnju implementaciju Javne politike o razvoju udomiteljstva u Federaciji BiH neophodno je izdvojiti ukupno **11.351.720,00 KM** iz budžeta svih nivoa vlasti u Federaciji (federalni, kantonalni i općinski). Također, neophodno je naglasiti da je u tabeli prikazan minimum izdvajanja od donatora i da će ova sredstva biti znatno veća imajući u vidu da će Ministarstvo, u saradnji s kantonalnim ministarstvima i u skladu s operativnim ciljem 4.3 Javne politike, intenzivirati saradnju s donatorima (UNICEF, USAID, EU i dr.) što bi u konačnici moglo dovesti do znatnog rasterećenja budžeta svih nivoa vlasti. U tom kontekstu, navedeni su donatori već izrazili spremnost i osigurali sredstva za provođenje edukacije stručnih radnika za udomiteljstvo. Na taj će se način dobiti kvalitetan stručni kadar u CSR u Federaciji koji će svojim stečenim znanjima kroz primjenu u praksi doprinijeti razvoju i unapređenju usluga i udomiteljstva uopće.

U procjeni troškova iz gornje tabele nije bilo moguće prikazati razliku između trenutačnih budžetskih izdvajanja kantona i projiciranih troškova u skladu s ovim Zakonom na godišnjoj razini i srednjoročno. Napominjemo da je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u toku izrade Javne politike o razvoju hraniteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine i ovog Zakona provelo analizu trenutačnih budžetskih izdvajanja putem pribavljanja službenih podataka o budžetskim izdvajanjima kantona u ovoj oblasti od kantona u Federaciji. Međutim, i pored ostvarenih izravnih kontakata s predstavnicima kantonalnih ministarstava u više navrata, utvrđeno je da se iz budžeta kantonalnih ministarstava ne može pouzdano i jasno identifikovati da li se sredstva izdvajaju za naknadu za smještaj hranjenika ili za naknadu hranitelju, već su iste planirane kroz sveukupno izdvajanje sredstava za ostvarivanje prava na smještaj u drugu porodicu.

Iako će donošenje Zakona u srednjoročnom smislu (u periodu od najviše sljedeće tri godine) dovesti do neznatnog povećanja izdvajanja budžetskih sredstava iz kantonalnih budžeta, koristi od tih troškova u dugoročnom smislu (u periodu od narednih 5 – 10 godina) su mnogostrukije i uključuju:

- U skladu s najboljim interesom hranjenika (djeca bez roditeljskog staranja, djeca i odrasli s invaliditetom) stvaraju se optimalne pretpostavke za ostvarenje prava da žive u porodičnom okruženju. U slučaju kada biološka porodica nije u stanju brinuti o njima, traži se alternativno rješenje, što je u praksi većine zemalja hraniteljska porodica, a ne smještaj u ustanove što je trenutno dominantno zastupljen pristup u Federaciji. S obzirom da je u toku reforma sistema socijalne zaštite u Federaciji koja obuhvata i reformu

institucionalnog zbrinjavanja, uspostavljanjem novih oblika hraniteljstva pruža se mogućnost odrastanja u porodičnom okruženju djeci bez roditeljskog staranja i djeci s invaliditetom, koje je jedino povoljno za kvalitetan psihofizički razvoj i umanjenje stigmatizacije djece koja su smještena u institucijama. Kada su u pitanju lica s invaliditetom, porodično okruženje je od velikog značaja za njihovo osamostaljivanje i samostalno funkcionisanje u društvenoj zajednici, te dugoročno gledano na ovaj se način ostvaruje cilj njihove potpune integracije u društvo;

- Jedinstvenim, sistematičnim i sveobuhvatnim pristupom u promovisanju hraniteljstva osigurat će se dovoljan broj novih hraniteljskih porodica u kojima će djeca odrastati u porodičnom okruženju što će rezultirati razvojem samostalnih, emancipiranih odraslih lica koja su u stanju uključiti se na tržište rada i manje oslanjati na sistem socijalne zaštite. S druge strane, odraslim licima će se omogućiti dodatno razvijanje njihovih vještina, samostalnost i maksimalno uključivanje kao korisnih članova u društvenu zajednicu;
- Usljed rasta broja hranjenika u hraniteljskim porodicama, budžetska izdvajanja za potrebe smještenog hranjenika i angažovanje hranitelja posmatrana u dugoročnom smislu će se kontinuirano smanjivati obzirom da su troškovi smještaja u hraniteljskim porodicama manji od realnog troška smještaja u ustanove. Na ovaj način, dugoročno gledano, ostvarit će se znatne uštede u budžetima kantona;
- S obzirom da hraniteljstvo nije trenutno razvijeno ili, ako je zastupljeno, onda je to u specifičnim kantonima (Kanton Sarajevo, Tuzlanski kanton, Srednjobosanski kanton) ovim Zakonom se omogućava razvijanje hraniteljstva i u onim kantonima Federacije gdje to do sada nije bio slučaj;
- Sveobuhvatnim i sistematičnim promovisanjem zasnovanom na jedinstvenom programu osigurava se informisanost i animiranje dovoljnog broja hraniteljskih porodica za različite vrste hraniteljstva što će rezultirati smanjenjem broja hranjenika na institucionalnom smještaju, poštivanjem prava zagarantovanih međunarodnim dokumentima, kao i provođenjem usvojenih konvencija i strateških dokumenata u BiH/Federaciji. Takođe bi se kampanjom u široj javnosti podigla svijest o važnosti odrastanja i života u porodičnom okruženju, te, u konačnici, privukle potencijalne hraniteljske porodice da se prijave za hraniteljstvo, te ukoliko zadovoljavaju uslove, djetetu ili odraslom licu omoguće da žive u porodičnom okruženju. Jedinstvena kampanja bi takođe osigurala promjenu u načinu razmišljanja stručnih radnika centara za socijalni rad, koji bi sa sveobuhvatnijim razumijevanjem uticaja porodičnog okruženja na hranjenike prilikom donošenja odluka o načinu njihovog zbrinjavanja više odlučivali na hraniteljstvo nego na institucionalizaciju;
- Ovim Zakonom predviđena je i naknada za rad hranitelja koja, iako simbolična, ima za cilj unapređenje finansijske pozicije i ekonomsko osnaživanje hraniteljske porodice. Pored ovoga, omogućavanjem hranjenicima da odrastaju u porodičnom okruženju povećavaju se njihove šanse za razvijanje potrebnih životnih vještina, adekvatnih radnih navika, pristup kvalitetnijem obrazovanju i uslugama podrške obrazovanju, čime se znatno povećavaju njihove mogućnosti za zapošljavanje;
- Prevazilazi se uočeni problem neplaćenog ženskog rada jer, kako je to u Analizi problema sadržanoj u Javnoj politici o razvoju hraniteljstva izneseno, uočeno je da su žene u najvećem broju hraniteljke ili da se brinu o hranjenicima kada su smješteni u njihovoj porodici, te do donošenja ovog

Zakona nisu imale pravo ni na kakvu vrstu naknade u svrhu vršenja poslova hraniteljstva;

- Pozitivni učinci u smislu povećanja ukupnih primanja hraniteljske porodice kroz naknadu za rad hranitelja, imat će uticaja na kvalitetniju ekonomsku zaštitu porodice i djece, lica s invaliditetom, rizičnih kategorija stanovništva, pojedinaca, porodice i domaćinstava u stanju socijalne potrebe, kao i na razvijanje hraniteljstva uopće;
- Unapređenje kvalitete rada i pružanja kvalitetnijih usluga hranjenicima od strane hranitelja osigurat će se jednaka kvaliteta i jednak pristup uslugama hraniteljstva na području cijele Federacije obzirom na jednake procedure identifikacije kao i unificiranu metodu odabira i edukacije hranitelja. Takođe, stvara se jedinstven sistem praćenja njihovog rada u svim kantonima, koji do sada nije postojao;
- Utvrđivanjem jedinstvenog minimuma za budžetsko finansiranje hraniteljstva izjednačit će se naknade, a samim tim će se i poboljšati kvaliteta usluga hraniteljstva i dostupnost istih svim hranjenicima. Navedenim bi se stvorile pretpostavke za unapređenje hraniteljstva na području Federacije i veću zainteresovanost potencijalnih hranitelja za bavljenje ovim vidom socijalne zaštite. Osim toga, jedinstvenim minimumom će se osigurati izjednačavanje naknada za smještaj hranjenika na teritoriji cijele Federacije, te će se poboljšati kvaliteta usluga hranitelja;
- Kroz uspostavljanje Radnog tijela za praćenje i evaulaciju ovog Zakona stvorena je osnova za sistematično praćenje cjelokupne oblasti hraniteljstva, te blagovremenu identifikaciju problema i predlaganje korektivnih mjera za njihovo prevazilaženje.

VI – KONSULTACIJE

Pored činjenice da je Radna grupa za izradu Politike uključivala najrelevantnije predstavnike vladinih i nevladinih organizacija iz predmetne oblasti u Federaciji, ista je u skladu sa članom 6. Uredbe i članom 11. Uredbe o pravilima za učešće zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata ("Službene novine Federacije BiH", broj: 51/12) sačinila analizu aktera i detaljan plan konsultacija. S tim u svezi, nacrt politike je dana 23. juna 2014. godine objavljen na web stranici Ministarstva uz poziv svim zainteresiranim subjektima da se izjasne o dokumentu u roku od 20 dana.

U međuvremenu, Ministarstvo je u saradnji s UNICEF-om i USAID SGIP organiziralo press konferenciju, koja je održana 25. juna 2014. godine, u uredu UNICEF-a BiH, uz učešće značajnog broja predstavnika medija te je informacija/vijest objavljena u nekim od najtiražnijih dnevnih i sedmičnih listova u Federaciji (Dnevni avaz, Oslobođenje, Večernji list, Federalna TV, TVSA, itd.).

S obzirom na mnogobrojnost i najširu moguću teritorijalnu rasprostranjenost identifikovanih aktera, radna grupa se opredijelila za provođenje javnih konsultacija kroz pet regionalnih centara u Federaciji, i to:

- Sarajevo (Hotel Evropa, 26. juna 2014. godine),
- Travnik (Skupština SBK, 01. jula 2014. godine),
- Bihać (Skupština USK, 02. jula 2014. godine),

- Čapljina (Hotel Mogorjelo, 08. jula 2014. godine) i
- Tuzla (Hotel Tuzla, 10. jula 2014. godine).

Svakom od konsultativnih događaja prisustvovali su predstavnici institucija različitih nivoa vlasti u Federaciji (Federalno ministarstvo finansija, resornih kantonalnih ministarstava, predstavnici JLS, CSR, ustanove za zbrinjavanje djece, odraslih i starih lica), međunarodnih organizacija i projekata, te nevladinih organizacija, uz više nego zadovoljavajući odziv i aktivno sudjelovanje istih u svakom od pet regionalnih centara.

Značajno je naglasiti da su javne konsultacije u svih pet regionalnih centara rezultirale gotovo potpunom podudarnošću između ključnih zapažanja i stavova najvećeg broja konsultovanih institucija i pojedinaca, a naročito predstavnika iz struke - stručnih radnika, s identifikovanim problemima, ciljevima, a posebno u pogledu odabira preferentnih opcija, čime je ostvaren konsenzus svih učesnika procesa konzultacija.

Sudionici su izrazili potrebu kreiranja javne politike i zakonskog okvira koji će odgovoriti ključnim potrebama identifikovanim na terenu i to:

- Potrebu da se osigura dovoljan broj hraniteljskih porodica;
- Potrebu da se osigura odgovarajuća edukacija i stručna podrška hraniteljskim porodicama;
- Potrebu za učinkovitim i transparentnim finansiranjem na federalnoj, kantonalnim i lokalnim nivoima;
- Potrebu da se osnaže CSR uz dodatne ljudske resurse;
- Potrebu da se osigura učinkovita koordinacija i komunikacija između ministarstava na federalnom i kantonalnim nivoima i CSR;
- Potrebu za informisanje šire javnosti o hraniteljstvu pokretanjem promotivne kampanje i drugih promotivnih aktivnosti;
- Potrebu da se osigura nadzor i mehanizmi za nadgledanje u oblasti hraniteljstva.

Radna grupa je razmotrila sve konkretne komentare dostavljene pismenim putem, uključujući putem web stranice Ministarstva. S tim u vezi, značajno je naglasiti da su zaprimljeni komentari u najvećoj mogućoj mjeri predstavljali potporu ponuđenim rješenjima uz određeni broj komentara koji nisu prihvaćeni od strane Radne grupe iz razloga što nisu predmetom politike o hraniteljstvu, već nekih drugih srodnih politika kao npr. porodičnog zakonodavstva, zakonodavstva socijalne zaštite i sl.

Na osnovu konsultativnog procesa, te izmjena koje su uslijedile kao rezultat konkretnih prijedloga i razmatranja Radne grupe, izrađen je nacrt teksta Javne politike o razvoju hraniteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine (koji je kasnije poslužio kao osnov za izradu Zakona čime su ovi dokumenti u potpunosti međusobno usaglašeni).

Dalje, u postupku izrade Nacrta Zakona radni tekst je dostavljen na mišljenje svim kantonalnim ministarstvima nadležnim za oblast socijalne zaštite, te su pribavljena mišljenja sljedećih institucija:

- Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj 08-02-1214-4/14 od 15. septembra 2014. godine, a uz koji je dostavljeno i mišljenje JU Centar za socijalni rad Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj 01/1-35-875-1/14 od 02. septembra 2014. godine;
- Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-neretvanske županije-kantona, broj 06-04-37-1295/14 od 25. avgusta 2014. godine;
- Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona, broj 04-02-442/14 od 30. jula 2014. godine;
- Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona, broj 09/1-02-017533-14 od 04. septembra 2014. godine;
- Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona, broj 09-02-7436-3/2014 od 21. avgusta 2014. godine;
- Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, broj 09-35-14976/14 od 22. avgusta 2014. godine;
- Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, broj 13-03-35-sl./15 od 20. marta 2015. godine.

U nastavku slijedi tabelarni prikaz primjedbi i sugesija zaprimljenih od strane kantonalnih ministarstava nadležnih za oblast socijalne zaštite, a koje se odnose na Prednacrt Zakona o hraniteljstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, te očitovanje o prihvatanju/neprihvatanju istih.

Redni broj	Naziv institucije	Povezani članovi	Tekst primjedbe / prijedloga / komentara	Razlog prihvatanja / neprihvatanja primjedbe ili prijedloga
<p>Član 9. (Tradicionalno hraniteljstvo)</p> <p>Tradicionalno hraniteljstvo je hraniteljstvo kojim se pružaju usluge zaštite djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi bez odgovarajućeg roditeljskog staranja čiji psihofizički razvoj i nivo funkcionisanja ne odstupa značajnije od razvoja i odrastanja djeteta iste životne dobi, a za koje je procijenjeno da je primjena hraniteljstva u njegovom najboljem interesu, djeci čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, odraslom licu za zadovoljavanje svakodnevnih životnih potreba povezanih uz njegovu životnu dob ili zdravstveno stanje, te majci s djetetom do godinu dana starosti djeteta.</p>				
1.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		U članu 9. predloženo je da se ispred riječi "majci" dodaju riječi "samohranjoj majci s djetetom do godinu dana starosti djeteta ukoliko nema sredstava za izdržavanje ili kojoj je usljed neriješenog stambenog pitanja ili poremećenih porodičnih odnosa potreban privremeni smještaj u hraniteljskoj porodici".	Prijedlog prihvaćen
<p>Član 17. (Uslovi koje moraju ispunjavati hranitelj i hraniteljska porodica)</p> <p>(1) Osoba koja želi biti hranitelj mora:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) biti državljanin Bosne i Hercegovine, b) biti punoljetna, c) imati prebivalište u Federaciji BiH, d) imati poslovnu sposobnost, e) imati zdravstvenu sposobnost, koju dokazuje potvrdom izabranog doktora opće/porodične medicine, f) imati završeno najmanje srednjoškolsko obrazovanje, g) imati dokaz da članovi hraniteljske porodice nemaju neizmirenih poreskih obaveza, h) imati kompetencije za zaštitu, čuvanje, negu, odgoj i zadovoljavanje drugih potreba, prema stručnoj procjeni centra za socijalni rad, i i) imati stambene i materijalne uslove za obavljanje hraniteljstva koje će posebnim pravilnikom propisati federalni ministar rada i socijalne politike u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona. <p>(2) Izuzetno, ako se utvrdi da je to u najboljem interesu hranjenika, hranitelj može biti i osoba koja ima niži stepen obrazovanja od propisanog stavom (1) tačkom f) ovoga člana.</p> <p>(3) Izuzetno od stava (1) tačke a) ovoga člana, ako je to od najboljeg interesa za hranjenika, hranitelj može biti strani državljanin sa stalnim boravkom u Federaciji Bosne i Hercegovine koji ispunjava propisane uslove i prethodno je pribavio saglasnost Federalnog ministarstva rada i socijalne politike.</p>				

(4) Hranitelj ili članovi hraniteljske porodice, moraju ostvarivati lična sredstva za izdržavanje, odnosno ostvarivati primanja u iznosu 30% minimalne plaće u Federacije BiH po članu domaćinstva.

2.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Precizirati šta su "kompetencije za zaštitu, čuvanje, njegu, odgoj i zadovoljavanje drugih potreba, prema stručnoj procjeni centra za socijalni rad".	Prijedlog nije prihvaćen obzirom da je usko vezan za član 24. Prednacrt.
3.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		Iza riječi "politike" dodati: "odnosno, strani državljanin ako je to u najboljem interesu djeteta, a na prijedlog mjesno nadležnog centra za socijalni rad".	Prijedlog prihvaćen s tim da je radi jasnoće norme preuređen stav (3), te dodan stav (4) člana 17.
4.	JU Centar za socijalni rad Bosansko-podrinjskog kantona Goražde		Prijedlog je da se u članu 17. stav (4) izmijeni uslov da hranitelj i članovi hraniteljske porodice moraju ostvarivati lična sredstva za izdržavanje, odnosno primanja u iznosu od 30% minimalne plate po članu domaćinstva, odnosno da se odredbom obuhvate i ostali izvori prihoda domaćinstva, a iz razloga omogućavanja većem broju porodica da ispune uslove za bavljenje hraniteljstvom.	Prijedlog prihvaćen te je u članu 17. stav (5) iza riječi primanja dodan tekst: "po osnovu plaće, doprinosa od poljoprivrede, stočarstva, ili drugih izvora prihoda".
5.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		U članu 17. stav (4) uslov koji se odnosi na lična sredstva u iznosu od 30% minimalne plaće u Federaciji BiH, koji moraju ostvarivati hranitelji ili članovi porodice, ne treba da se odnosi na srodničku porodicu (u praksi imamo slučajeve gdje srodnici u prvoj liniji nemaju primanja, a već su preuzeli brigu o mlđb. djetetu).	Prijedlog prihvaćen

**Član 18.
(Smetnje za obavljanje hraniteljstva)**

(1) Hraniteljstvo ne može obavljati porodica:

- a) u kojoj su poremećeni porodični odnosi,
- b) u kojoj je hranitelju ili drugom članu porodice izrečena mjera porodično-pravne zaštite u pogledu ličnih prava djeteta,
- c) u kojoj su interesi hranitelja ili drugog člana porodice u suprotnosti s interesima hranjenika,
- d) kojoj hranitelj ili član porodice ima zaključen ugovor o doživotnom izdržavanju s hranjenikom,
- e) u kojoj hranitelj ili drugi član porodice ispoljava društveno neprihvatljivo ponašanje u smislu važećeg Zakona iz oblasti socijalne zaštite,
- f) u kojoj bi zbog bolesti hranitelja ili člana porodice moglo biti ugroženo zdravlje ili drugi interesi hranjenika.

(2) Centar za socijalni rad je po službenoj dužnosti obavezan pribaviti dokaz da se protiv osobe koja je podnijela zahtjev za obavljanje hraniteljstva i članova

njegove porodice ne vodi krivični postupak, te da nisu osuđeni za krivična djela.				
6.	Zeničko-dobojski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice	Član 17.	Da se smetnja za obavljanje hraniteljstva utvrđena u stavu (2) člana 18. definiše kao uslov u članu 17. jer se zaista i radi o uslovu koji mora ispuniti osoba koja želi biti hranitelj.	Prijedlog nije prihvaćen jer se po mišljenju ovog Ministarstva zaista radi o smetnji jednako kao i o ostalih 6 navedenih smetnji s tim da je u članu 18. stav (1) dodana tačka g) kojom je krivična odgovornost definisana kao smetnja što ranije nije bilo izričito definisano, a stavom (2) istog člana je predviđeno da se po službenoj dužnosti o ovoj smetnji pribavlja dokaz.
7.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		U članu 18. u stavu (1) iza tačke f) dodati novu tačku g) koja glasi: "u kojoj hranitelj ima više od dvoje djece mlađe od 15 godina".	Prijedlog prihvaćen
Član 19. (Dobna razlika između hranitelja i hranjenika)				
(1) Dobna razlika između hranitelja i hranjenika djeteta u pravilu ne može biti manja od 25 godina i veća od 50 godina.				
(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana dobna razlika između hranitelja i hranjenika djeteta može biti manja od 25 i veća od 50 godina ukoliko je to u najboljem interesu djeteta.				
(3) Hranitelj ne može biti osoba mlađa od 25 godina i starija od 65 godina, osim kod srodničkog hraniteljstva, ili ukoliko je to u najboljem interesu hranjenika.				
8.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		U članu 19. stav (2) iza riječi: "interesu djeteta" dodati: "o čemu odluku donosi stručni tim centra za socijalni rad".	Prijedlog prihvaćen obzirom da je prijedlog osnovan te da navedenu odluku i treba donositi stručni tim centra.
9.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		U članu 19. stav (3) okvirno definisati šta je najbolji interes hranjenika, a zbog različitog viđenja ovog problema u praksi.	Prijedlog nije prihvaćen jer se o ovom pitanju dosta diskutovalo na Radnoj grupi pri izradi ne samo ovog Zakona nego i drugih zakona iz oblasti socijalne i dječije zaštite i nisu se mogle definisati sve situacije koje predstavljaju najbolji interes hranjenika. Takođe, u teoriji ne postoji definicija najboljeg interesa hranjenika. Smatramo da se najbolji interes hranjenika može procjenjivati samo od slučaja do slučaja, odnosno konkretno za

				svakog hranjenika. Osim toga ni sam Unsko-sanski kanton nije ponudio nikakvu definiciju najboljeg interesa hranjenika koja bi se eventualno mogla razmatrati.
Član 23. (Prijava za obavljanje hraniteljstva)				
<p>(1) Svaka osoba koja želi biti hranitelj podnosi prijavu za obavljanje hraniteljstva centru prema mjestu svog prebivališta.</p> <p>(2) Uz prijavu iz stava (1) ovoga člana prilaže se pisana saglasnost članova porodice za obavljanje hraniteljstva i druga dokumentacija koju centar ne može pribaviti po službenoj dužnosti.</p> <p>(3) Nakon zaprimanja prijave iz stava (1) ovoga člana, u roku od 30 (trideset) dana centar utvrđuje ispunjava li podnosilac prijave iz stava (1) ovoga člana i članovi njegove porodice uslove iz čl. 17. i 19. ovoga Zakona, te postoji li koja smetnja iz člana 18. ovoga Zakona.</p>				
10.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		Primjedba se odnosi na član 23. stav (3), odnosno na vremensko ograničenje od 30 dana koje je ostavljeno centru za preduzimanje potrebnih radnji u svrhu utvrđivanja uslova podnosioca prijave za bavljenje hraniteljstvom, te sugerišu da se ovaj rok produži na 60 dana.	Prijedlog nije prihvaćen jer smatramo da je rok od 30 dana sasvim primjeren, a nije dato ni obrazloženje zašto se predlaže produženje roka od 30 dana na 60 dana.
Član 24. (Stručna ocjena/procjena)				
<p>(1) Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, centar za socijalni rad daje stručnu ocjenu/procjenu o ispunjavanju uslova propisanih ovim Zakonom za podnosioca prijave iz stava (1) člana 23. ovog Zakona i za članove njegove porodice.</p> <p>(2) Kod davanja stručne ocjene/procjene iz stava (1) ovoga člana, centar za socijalni rad na osnovu intervjua i drugih metoda razmatra i procjenjuje motive osobe i članova njegove porodice za obavljanje hraniteljstva, odnose u porodici i njihov uticaj na prihvaćanje hranjenika u porodicu kao zamjensku porodicu, te njihove psihofizičke sposobnosti, vodeći brigu o svim činjenicama koje bi mogle uticati na zadovoljavanje potreba i najbolji interes hranjenika.</p> <p>(3) Tokom postupka procjene centar za socijalni rad utvrđuje i primjerenost životnih uslova porodice, a posebno prostora i opreme namijenjene hranjeniku.</p> <p>(4) Tokom postupka procjene centar za socijalni rad po potrebi uzima u obzir i potvrde, mišljenja ili preporuke drugih institucija u lokalnoj zajednici.</p>				
11.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Precizirati šta je "primjerenost životnih uslova porodice, a posebno prostora i opreme namijenjene hranjeniku".	Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što će se ovo pitanje regulisati pravilnikom predviđenim članom 17. stav (1) tačka i) Zakona.

Član 30.
(Ugovorni odnos)

(1) Hraniteljski ugovor je ugovor o međusobnim pravima i obavezama između centra za socijalni rad i hranitelja koji se sklapa u pisanom obliku za svakog hranjenika pojedinačno, a nakon donošenja rješenja o smještaju hranjenika.

(2) Hraniteljskim ugovorom uređuje se:

- a) dan otpočinjanja smještaja,
- b) uslovi i način zadovoljavanja specifičnih potreba hranjenika i hranitelj,
- c) dužina otkaznog roka hraniteljskog ugovora,
- d) vrsta hraniteljstva za koju je ugovor sklopljen,
- e) vrsta i obim usluga koje su hranitelj i hraniteljska porodica obavezni osigurati smještenim hranjenicima,
- f) prava i obaveze ugovornih strana,
- g) raspored i način kontaktiranja hranjenika s biološkim roditeljima i srođnicima,
- h) visina naknade za hranjenika i način plaćanja,
- i) hraniteljska naknada,
- j) uslovi za otkaz ugovora i
- k) druga prava i obaveze ugovornih strana.

12.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		U članu 30. stav (1) iza riječi: "smještaju hranjenika" dodati: "uz prethodno pribavljenu saglasnost nadležnog kantonalnog ministarstva".	Prijedlog prihvaćen obzirom da je i dosadašnja praksa bila da se mora pribaviti saglasnost nadležnog kantonalnog ministarstva, te je u članu 30. dodat novi stav kojim je regulisano da se rješenje o smještaju hranjenika donosi uz prethodno pribavljenu saglasnost kantonalnog ministarstva.
13.	Kanton Sarajevo Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice		Iz člana 30. proizilazi da će se hraniteljski ugovor zaključiti u pisanom obliku za svakog hranjenika pojedinačno, a nakon donošenja rješenja o smještaju hranjenika. Iz ovakve formulacije nejasno je o kom smještaju hranjenika se radi. Ukoliko je u pitanju smještaj u drugu porodicu tada to treba precizno navesti. Smatramo da su smještaj u drugu porodicu, kao pravo koje se ostvaruje u skladu sa zakonskim odredbama (Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom i Zakon o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i	Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što je u članu 2. značenje pojedinih izraza definisano da je hraniteljstvo oblik zaštite izvan vlastite porodice kojim se djetetu ili odrasloj osobi osigurava smještaj ili zaštita u hraniteljskoj porodici. Ovaj termin se koristi kroz cijeli Zakon i podrazumijeva pravo na smještaj u drugu porodicu kao pravo koje se ostvaruje u skladu s postojećim zakonskim odredbama i predstavlja jednu cjelinu koja se uređuje posebnim Zakonom.

			zaštiti porodice sa djecom Kantona Sarajevo) i hraniteljstvo jedna cjelina i naše mišljenje je da ovo dvoje treba da se definiše i uredi jednim zakonom.	
Član 31. (Prestanak ugovornog odnosa)				
Ugovorni odnos iz člana 29. ovoga Zakona prestaje:				
<ul style="list-style-type: none"> a) smrću hranitelja, b) istekom roka ukoliko je ugovor zaključen s rokom važenja, c) otkazom ugovora, d) zbog neizvršavanja zakonskih i ugovornih obaveza, te e) drugih razloga zbog kojih se ugovorne obaveze više ne mogu izvršavati. 				
14.	Kanton Sarajevo Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice		U članu 31. stav (1) predlaže se da se u tački a) doda: “smrću osobe na smještaju, usvojenjem, stupanjem u brak osobe smještene u hraniteljskoj porodici”.	Prijedlog prihvaćen , ali je zbog preciznosti norme ista formulisana u više alineja
Član 32. (Hraniteljska naknada)				
(1) Visina hraniteljske naknade ovisi o broju i vrsti smještenih hranjenika.				
(2) Osnovica na osnovu koje se utvrđuje iznos hraniteljske naknade je prosječna isplaćena neto plata u Federaciji BiH za prethodnu godinu.				
(3) Mjesečna naknada hranitelju po jednom hranjeniku iznosi 25% od osnovice iz stava 2. ovog člana i uvećava se za 15% za svakog narednog hranjenika.				
(4) Izuzetno od stava (3) ovog člana mjesečna naknada hranitelju koji obavlja specijalizovano hraniteljstvo iznosi 40% od osnovice iz stava (2) ovog člana i uvećava se za 20% za svakog narednog hranjenika.				
(5) Mjesečna naknada za hranitelja koji istovremeno obavlja tradicionalno i specijalizovano hraniteljstvo utvrđuje se na način da se kao polazna osnovica uzima mjesečna naknada za specijalizovano hraniteljstvo iz stava (4) ovog člana i ista se uvećava za 15% za hranjenika tradicionalnog hraniteljstva u skladu sa stavom (3) ovog člana, odnosno za 20% za hranjenika specijalizovanog hraniteljstva u skladu sa stavom (4) ovog člana.				
(6) Hranitelj koji obavlja srodničko hraniteljstvo ima pravo na hraniteljsku naknadu, pod uslovom da između hranjenika i hranitelja ne postoji obaveza izdržavanja prema Porodičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine.				
15.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada		Moglo bi doći do dilema u primjeni člana 32. stav (6) budući da Porodičnim zakonom Federacije BiH nije na	Prijedlog nije prihvaćen budući da eventualne nejasnoće odredbi Porodičnog

	i socijalne politike		najbolji način uređeno pitanje obaveze izdržavanja između braće i sestara kada je u pitanju skrb za punoljetnog brata/sestru koji je nesposoban/na za samostalan život i rad	zakona mogu biti otklonjene isključivo kroz odgovarajuće izmjene tog Zakona, a nikako parcijalno u Zakonu o hraniteljstvu.
Član 33. (Isplata hraniteljske naknade)				
<p>(1) Hraniteljska naknada počinje se obračunavati s prvim danom smještaja hranjenika u hraniteljsku porodicu, koji je naveden u ugovoru o hraniteljstvu, a pri izračunu smatra se da mjesec ima 30 dana.</p> <p>(2) Isplata naknade hranitelju za slučajeve kada hranjenik opravdano odsustvuje iz hraniteljske porodice duže od 15 dana, za taj mjesec isplaćuje se u skladu sa stavom (4) ovoga člana.</p> <p>(3) Hraniteljska naknada prestaje se obračunavati s posljednjim danom smještaja hranjenika.</p> <p>(4) Izuzetno od st. (1) i (3) ovoga člana, hranitelju koji pruža usluge hitnog ili povremenog hraniteljstva za najviše 30 dana hraniteljstva, naknada se isplaćuje za svaki provedeni dan smještaja hranjenika.</p> <p>(5) Hraniteljsku naknadu hranjenika povremenog hraniteljstva koji je na stalnom smještaju u stanovi socijalne zaštite, hranitelju isplaćuje ustanova socijalne zaštite.</p> <p>(6) Hraniteljska naknada ne smatra se prihodom.</p>				
16.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		U članu 33. nije navedeno ko vrši obračun i isplatu hraniteljske naknade za hranjenike koji su smješteni u hraniteljske porodice izuzev za hranjenike povremenog hraniteljstva.	Prijedlog prihvaćen te je dodat novi stav kojim je definisano da hraniteljsku naknadu obračunava i plaća centar za socijalni rad koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu.
17.	Bosansko-podrinjski kanton Goražde Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice	Član 34.	Potrebno je precizno definisati ko će vršiti obračun i isplatu hraniteljske naknade za hranjenike koji su smješteni u hraniteljske porodice, te definisati ko vrši obračun i isplatu naknade za izdržavanje hranjenika.	Prijedlog prihvaćen za član 33. te je dodat novi stav kojim je definisano da hraniteljsku naknadu obračunava i plaća centar za socijalni rad koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu, dok u odnosu na član 34. ovaj prijedlog ne stoji, jer je ovaj član precizirao ko vrši isplatu.
18.	Kanton Sarajevo	Članovi 32. i	Odredbama članova 32. do 34. utvrđena je	Prijedlog prihvaćen za član 33. te je dodat

	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice	34.	hraniteljska naknada, osnovica za utvrđivanje iznosa hraniteljske naknade, visina i način utvrđivanja mjesečne naknade, te isplata hraniteljske naknade. Obzirom da u članu 33. nije utvrđeno ko će vršiti obračun i isplatu hraniteljskih naknada za hranjenike smještene u hraniteljske porodice, te da nije definisano ko će vršiti obračun i isplatu naknade za izdržavanje hranjenika, smatraju da je potrebno ova pitanja precizno definisati u Zakonu kako bi se izbjegle dileme i nejasnoće u primjeni ovog Zakona.	novi stav kojim je definisano da hraniteljsku naknadu obračunava i plaća centar za socijalni rad koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu, dok u odnosu na obračun i isplatu naknade za izdržavanje hranjenika (član 34.) ovaj prijedlog ne stoji, jer je ovaj član precizirao ko vrši obračun i isplatu.
Član 34. (Naknada za izdržavanje hranjenika)				
<p>(1) Naknada za izdržavanje hranjenika odnosi se na troškove smještaja i izdržavanje hranjenika, te njegove lične potrebe u skladu s njegovim individualnim planom rada.</p> <p>(2) Osnovica za utvrđivanje iznosa naknade za izdržavanje hranjenika je prosječna isplaćena neto plaća u Federaciji BiH za prethodnu godinu.</p> <p>(3) Iznos mjesečne naknade za izdržavanje hranjenika za tradicionalno hraniteljstvo iznosi 45%, a za specijalizovano 65%, od osnovice iz stava (2) ovog člana.</p> <p>(4) Naknada iz stava (3) ovoga člana ne smatra se prihodom.</p> <p>(5) Naknadu iz stava (3) ovoga člana obračunava i plaća centar za socijalni rad koji je donio rješenje o priznavanju prava na smještaj u hraniteljsku porodicu, a naknada se obračunava s prvim danom smještaja i prestaje s posljednjim danom smještaja hranjenika.</p> <p>(6) Naknadu iz stava (3) ovoga člana hranjeniku povremenoga hraniteljstva koji je na stalnom smještaju u ustanovi socijalne zaštite, hranitelju isplaćuje ustanova socijalne zaštite.</p>				
19.	Srednjobosanski kanton Ministarstvo zdravstva i socijalne politike	Čl. 32. i 33.	U čl. 32., 33. i 34. Prednacrta Zakona utvrđeni su iznosi naknada po osnovu hraniteljstva i po osnovu izdržavanja hranjenika, ali nije regulisano ko osigurava sredstva, odnosno isplaćuje novčane naknade, što bi trebalo zakonski definisati.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.
20.	Hercegovačko-neretvanski kanton Ministarstvo zdravstva,	Član 32.	Ko je obavezan, odnosno iz kojih sredstava će se osiguravati i isplaćivati utvrđene naknade (iz federalnog ili kantonalnog budžeta), te na koji način.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.

	rada i socijalne zaštite			
21.	Hercegovačko-neretvanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite	Član 32.	U članu 34. stav (5) propisuje se da će naknadu za izdržavanje hranjenika isplaćivati centar za socijalni rad, dok je propušteno da se u članu 32. odredi ko će obračunavati i isplaćivati hraniteljsku naknadu.	Prijedlog prihvaćen i član 33. je dorađen u tom smislu
22.	Hercegovačko-neretvanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite	Član 32.	Nije jasno da li će kod utvrđivanja iznosa naknade za izdržavanje hranjenika i hraniteljstvo centar za socijalni rad utvrđivati i prihode hranjenika i drugih osoba koje su po Zakonu obavezne da sudjeluju u troškovima, te način utvrđivanja i obračunavanja ovih prihoda kod utvrđivanja naknada iz čl. 32. i 34.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.
Član 36. (Prava hranitelja)				
Hranitelj ima pravo: <ul style="list-style-type: none"> a) na lični dignitet i privatnost, b) biti uključen kao ravnopravni član stručnog tima, c) biti upoznat sa svim informacijama o hranjeniku i njegovom ranijem porodičnom životu, d) sudjelovati u izradi individualnog plana rada i imati saznanja o ciljevima plana za hranjenika, e) na sigurnost članova vlastite porodice, f) na stručnu pomoć u savladavanju poteškoća pri prijemu i odlasku hranjenika koji je bio smješten u njegovu porodicu, g) biti upoznat sa svim postupcima vezanim uz njegovu ulogu hranitelja, h) na pomoć u radu hranitelja kroz redovno praćenje, i) na osposobljavanje i edukacije organizovane od strane centra za socijalni rad ili drugih pružatelja usluga, j) na pristup drugim oblicima podrške u brizi za hranjenika u njegovom domu, uključujući pravovremenu pomoć stručnih radnika centra za socijalni rad ili drugih pružatelja usluga, k) na evaluaciju i povratnu informaciju o njegovoj ulozi zamjenske porodice. 				
23.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		U članu 36. tačka i) gdje su pobrojana prava hranitelja, organizovane edukacije trebale bi biti i obaveza istih za vrijeme trajanja hraniteljstva.	Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što su članom 37. regulisana isključivo prava hranitelja, dok je navedena obaveza predviđena članom 51. stav (5) Prednacrta Zakona.
Član 42. (Obaveze centra za socijalni rad)				

(1) Centar za socijalni rad koji je uputio na smještaj hranjenika obavezan je:

- a) u izradu individualnog plana rada uključiti izabranog hranitelja te hranjenika, roditelja, staratelja, te po potrebi i druge članove porodice hranjenika,
- b) upoznati hraniteljsku porodicu tokom izrade individualnog plana rada s osobinama hranjenika koji će biti smješten, njegovim dotadašnjim životom, zdravstvenim stanjem i potrebama, problemima koji postoje i koji se mogu očekivati te s ciljevima koji se žele postići individualnim planom rada,
- c) pravovremeno osigurati hranitelju dokumente u vezi s prijavom boravišta i ostvarivanja zdravstvene zaštite hranjenika,
- d) pratiti ispunjavanje obaveza hranitelja utvrđenih individualnim planom rada i redovno obilaziti hraniteljsku porodicu i kontaktirati s hranjenikom.

(2) Ako na području svoje mjesne nadležnosti centar za socijalni rad ne može naći odgovarajućeg hranitelja ili ako smještaj hranjenika na tom području ne bi bio u njegovom interesu, centar će uputiti hranjenika na smještaj kod hranitelja na području najbližeg centra za socijalni rad koji ima na raspolaganju odgovarajućeg hranitelja, od kojeg će prethodno zatražiti pisano mišljenje o upućivanju hranjenika na smještaj.

24.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		U članu 42. stav (2) predloženo je da se doda tačka a) koja glasi: Mjesna nadležnost centara za socijalni rad - službi ne mijenjaju se smještajem osobe u hraniteljsku porodicu čije je prebivalište na području druge općine. Za dijete čiji roditelji žive odvojeno, mjesna nadležnost centra - službe određuje se prema prebivalištu roditelja kome je dijete povjereno odlukom suda ili organa starateljstva. Do donošenja odluke nadležni su centri – službe prema prebivalištu roditelja kod kojeg dijete živi.	Prijedlog prihvaćen
-----	---	--	---	----------------------------

**Član 45.
(Timovi za hraniteljstvo)**

(1) Ukoliko postoji potreba, a u skladu s mogućnostima, na nivou kantona se mogu formirati timovi za hraniteljstvo koji bi u saradnji sa stručnim radnicima centara za socijalni rad koji obavljaju poslove hraniteljstva učestvovali u procjeni potreba, izboru i pripremi hranitelja, praćenju pružanja usluga i osposobljavanja hranitelja, te pružali stručnu pomoć i podršku hraniteljima na području kantona.

(2) Sastav, broj članova, potrebna sprema, djelokrug rada i ostala pitanja vezana za imenovanje Tima za hraniteljstvo određuje nadležni kantonalni ministar.

25.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		U članu 45. stav (1) predlaže se obavezno formiranje tima za hraniteljstvo.	Prijedlog nije prihvaćen iz razloga povećanja finansijskog koštanja formiranja i funkcionisanja tima za hraniteljstvo ukoliko se predvidi obavezno formiranje tima. Dalje, na nivou kantona će se procjenjivati potreba formiranja tima za hraniteljstvo, te je ostavljena mogućnost da se to pitanje riješi na
-----	--	--	---	--

kantonalnom nivou.

**Član 49.
(Edukacija hranitelja)**

- (1) Osposobljavanje i edukacija hranitelja u Federaciji provodi se u skladu s Planom i programom osnovnih i dodatnih edukacija.
- (2) Plan i program osnovnih i dodatnih edukacija hranitelja iz stava (1) ovog člana donosi federalni ministar uz konsultacije s kantonalnim ministarstvima.
- (3) Osnovne edukacije za osobe koje žele biti hranitelji organiziraće se najmanje jednom godišnje, a po potrebi i češće.
- (4) Dodatne edukacije hranitelja obavljaće se dva ili više puta godišnje u skladu s potrebama.
- (5) Kantonalna ministarstva organizuju i provode obavezno osposobljavanje i propisane edukacije hranitelja.
- (6) Sredstva potrebna za edukaciju hranitelja obezbjeđuju se u budžetima kantona.
- (7) Edukacija hranitelja vrši se na jednoj lokaciji za cijeli kanton ili za više kantona ukoliko se u nekom kantonu ne može formirati edukativna grupa.

26.	Hercegovačko-neretvanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite		Članom 49. stav (6) stvara se nova obaveza za kantone.	Prijedlog nije prihvaćen obzirom na cilj i rezultate edukacije koji se žele postići što je obrazloženo u Dokumentu Javna politika razvoja hraniteljstva u Federaciji BiH.
27.	Zeničko-dobojski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice		Da se u stavu (7) člana 48. briše navod: “na jednoj lokaciji” zbog razuđenosti pojedinih kantona, otežane mogućnosti da osobe dolaze na jednu lokaciju i dodatnog izlaganja troškovima putovanja.	Prijedlog nije prihvaćen cijeneći da bi troškovi i složenost organizacije posebnih edukacija bili nesrazmjerno veliki u odnosu na troškove dolaska pojedinaca.

**Član 49.
(Lista edukatora)**

- (1) Federalni ministar rada i socijalne politike će u roku od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Kriterije za edukatore na osnovu kojih će biti raspisan javni poziv i formirana lista edukatora u oblasti hraniteljstva za Federaciju BiH.
- (2) Federalno ministarstvo rada i socijalne politike će organizovati prvu edukaciju za uposlenike centara za socijalni rad koji se bave poslovima hraniteljstva.

28.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		U članu 49. Zakona gdje se propisuje lista edukatora, nejasno je da li će edukatori biti plaćeni za svoj rad, što smatramo da bi bilo potrebno. Takođe smatramo	Prijedlog nije prihvaćen obzirom da se radi o pitanju koje se ne reguliše Zakonom. Iz Dokumenta Javne politike o hraniteljstvu
-----	---	--	---	---

			da je potrebno dodati i novi stav koji bi glasio da uposlenici centra imaju prioritet prilikom izbora edukatora obzirom na njihovu dosadašnju stručnost i iskustvo.	jasno proizilazi da će prvu edukaciju odnosno trening za trenere organizovat i finansirati Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Navedena edukacija namijenjena je uposlenicima centara za socijalni rad i oni će biti edukovani treneri i naravno da će imati prioritet pri izboru edukatora.
--	--	--	---	--

**Član 51.
(Područja edukacije)**

(1) Osposobljavanje i edukacija za obavljanje hraniteljstva koje mora završiti hranitelj za djecu, izuzev srodničkog hranitelja, prije izdavanja potvrde o hraniteljstvu obuhvata sljedeća područja:

- a) pojam i značaj hraniteljstva,
- b) uloga i odgovornost hranitelja,
- c) odgojni postupci, načini odgoja i osnovne zadaće roditeljstva,
- d) životne krize i načini funkcionisanja porodice,
- e) razvojne potrebe djeteta, odvajanje djeteta iz primarne porodice i stvaranje bliskih veza,
- f) prava, interesi i dobrobit djeteta,
- g) emocionalne inteligencije kod djece,
- h) zaštita djece od zlostavljanja i zanemarivanja i prepoznavanje rizika,
- i) partnerski odnosi između pružaoca zaštite, pružaoca podrške hraniteljima i vlastite porodice i smještenog djeteta,
- j) komunikacijske vještine u brizi za djecu i mlađa punoljetna lica i
- k) samoprocjena hranitelja.

(2) Osposobljavanje i edukacija za obavljanje hraniteljstva koje mora završiti hranitelj za odrasla lica, izuzev srodničkog hranitelja, prije izdavanja potvrde o hraniteljstvu obuhvata sljedeća područja:

- a) pojam i značaj hraniteljstva,
- b) uloga i odgovornost hranitelja,
- c) životne krize i načini funkcionisanja porodice,
- d) metode poticanja i podrške, sposobnosti i vještine za samostalnu brigu o sebi odraslog lica,
- e) zaštita od zlostavljanja i zanemarivanja i prepoznavanje rizika,
- f) zaštita od nasilja nad odraslim licima u stanju socijalne potrebe,
- g) komunikacijske vještine u brizi za odraslo lice,
- h) integracija odraslih smještenih lica u lokalnu sredinu,
- i) prepoznavanje i praćenje promjena vezanih uz proces starenja,
- j) partnerski odnosi između pružaoca zaštite, pružaoca podrške hraniteljima i vlastite porodice i smještenog odraslog lica.

(3) Centar će srodničkom hranitelju, nakon izdavanja potvrde o hraniteljstvu, odrediti rok u kojem mora izvršiti osposobljavanje i učestvovanje u edukaciji/obuci za obavljanje hraniteljstva u područjima iz st. (1) i (2) ovog člana.

(4) Osim područja iz st. (1) i (2) ovoga člana, program za osposobljavanje hranitelja za djecu s teškoćama u razvoju i lica s invaliditetom sadrži i dodatna područja.

(5) Hranitelj mora najmanje jedanput godišnje učestvovati u propisanim edukacijama, a u skladu s procjenom stručnog tima nadležnog centra.

(6) Obaveza osposobljavanja i učestvovanja u edukacijama iz stava (4) ovoga člana odnosi se i na srodničkog hranitelja.

29.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Kada je u pitanju smještaj djeteta, svakako uključiti i područje razvoja emocionalne inteligencije kod djece.	Prijedlog prihvaćen
30.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Kada je u pitanju specijalizovano hraniteljstvo potrebno je posebno regulisati posebne programe edukacije za hranitelje ovisno o razvojnim teškoćama djeteta i potrebama u vezi s tim i prilagoditi objekat sukladno Politici i Strategiji u oblasti invalidnosti.	Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što je članom 51. stav (4) predviđeno da osim područja iz st. (1) i (2) navedenog člana, program za osposobljavanje hranitelja za djecu s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom sadrži i dodatna područja.
31.	Zeničko-dobojski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice		Predlaže se da se u stavu (2) člana 51. uključi i edukacija na temu zaštite od nasilja nad odraslim licima u stanju socijalne potrebe.	Prijedlog prihvaćen

**Član 52.
(Inspeksijski nadzor)**

(1) Inspeksijski nadzor nad provođenjem ovog Zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog Zakona vrši federalni inspektor za oblast socijalne zaštite.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, u nadležnost kantonalnih uprava za inspeksijske poslove spada nadzor nad finansijskim sredstvima koja se izdvajaju iz budžeta kantona za usluge hraniteljstva u skladu s ovim Zakonom.

(3) Nadzor iz st. (1) i (2) ovog člana vrši se u centru za socijalni rad, a na osnovu uvida u dokumentaciju s kojom raspolaže centar.

32.	Srednjobosanski kanton Ministarstvo zdravstva i socijalne politike		Umjesto riječi "federalni inspektor" treba upisati "kantonalni inspektor".	Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što se radi o federalnom propisu te inspeksijski nadzor mora biti i na nivou Federacije BiH.
-----	---	--	--	---

33.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		Iza ili prije člana 52. predlaže se novi član o vršenju Stručnog nadzora od strane kantonalnih ministarstava.	Prijedlog djelimično prihvaćen obzirom da je definisan stručni nadzor, s tim da je isti definisan u nadležnosti Federalnog ministarstva jer se radi o federalnom propisu (član 53.)
34.	Kanton Sarajevo Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice		Nejasan je član 53. stav (2) iz koga proizlazi da Kantonalna uprava za inspekcijske poslove vrši nadzor nad finansijskim sredstvima koja se izdvajaju iz budžeta kantona za usluge hraniteljstva u skladu sa ovim Zakonom, a pri tome se iz zakona ne vidi koja finansijska sredstva izdvajaju kantoni za institut hraniteljstva.	Prijedlog prihvaćen te je dodat novi član 35. koji definiše sredstva za finansiranje hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika
Ostale primjedbe i prijedlozi				
35.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Možda bi u Zakon trebalo unijeti obavezu periodičnog preispitivanja potrebe daljeg smještaja.	Prijedlog nije prihvaćen obzirom da je već regulisano članom 44.
36.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Potrebno je razmisliti o načinu na koji se djeca (u skladu sa dobi), ali i odrasle osobe na smještaju mogu žaliti na postupke hranitelja ili članove hraniteljskih porodica ili izraziti svoje neslaganje/nezadovoljstvo s prilikama u kojima živi.	Prijedlog nije prihvaćen obzirom da je to pitanje posredno regulisano članom 44.
37.	Unsko-sanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike		Kada je u pitanju finansiranje, za očekivati je velike poteškoće, obzirom na slab priliv sredstava u kantonalni budžet. Dolazi do povećanja naknada za djecu, uvode se naknade za hranitelje, troškovi edukacije, itd. Zbog navedenog predloženo je da sredstva i cjelokupnu organizaciju edukacija za hranitelje i centre za socijalni rad preuzme Federalno ministarstvo rada i socijalne politike.	Prijedlog nije prihvaćen , ali iz Dokumenta Javne politike o hraniteljstvu jasno proizilazi da će prvu edukaciju odnosno trening za trenere organizovat i finansirati Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Navedena edukacija namijenjena je uposlenicima centara za socijalni rad i oni će biti edukovani treneri.
38.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		Nije definisano ko vrši obračun i isplatu naknada za izdržavanje hranjenika.	Prijedlog prihvaćen

39.	Tuzlanski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak		Nije definisan model finansiranja hraniteljstva budući da Prednacrt Zakona predviđa jedinstveno regulisanje hraniteljstva i nove vrste hraniteljstva i naknada, što ovo Ministarstvo pozdravlja i podržava, ali predlažemo jasno definisanje finansiranja.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.
40.	Zeničko-dobojski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice		U Prednacrtu Zakona nisu jasno precizirani izvori finansiranja. Predlažemo da se ovo pitanje uredi u vidu posebnog poglavlja za finansiranje prava iz ove oblasti.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.
41.	Zeničko-dobojski kanton Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice		Smatraju da hraniteljske naknade i naknade za izdržavanje hranjenika treba jednim dijelom finansirati iz Budžeta Federacije BiH.	Prijedlog nije prihvaćen obzirom da se ovaj institut i do sada finansirao sa nivoa kantona.
42.	Bosansko-podrinjski kanton Goražde Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice		Potrebno je jasno i na jedinstven način definisati model finansiranja instituta hraniteljstva s obzirom da Zakon predviđa jedinstveno regulisanje hraniteljstva na području cijele Federacije.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.
43.	Hercegovačko-neretvanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite		U obrazloženju Prednacrtu Zakona se kao pravni osnov navodi Ustav Federacije BiH kojim je propisano da su federalna vlast i kantoni zajednički nadležni za socijalnu politiku, a što u postupku izrade propisa nije ispoštovano. Naime, predstavnik Ministarstva nije učestvovao u radnoj grupi za izradu teksta Prednacrtu, a ni dokument Javne politike razvoja hraniteljstva u Federaciji Bosne i Hercegovine koji je prethodio izradi Prednacrtu nije dostavljen Ministarstvu na mišljenje niti je održana zajednička javna rasprava s predstavnicima svih resornih ministarstava.	Ova tvrdnja nije prihvaćena , jer je netačna, a što se jasno vidi iz Poglavlja V - Konsultacije ovog obrazloženja.
44.	Hercegovačko-neretvanski kanton Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite		Nije precizirano ko će o pravu na smještaj u hraniteljskoj porodici odlučivati u drugom stepenu po žalbi na rješenja centra za socijalni rad.	Prijedlog prihvaćen – propisano članom 30.
45.	Hercegovačko-neretvanski kanton		Ovim Zakonom treba se propisati i postupak ostvarivanja ovog prava kao i finansiranje istog.	Prijedlog prihvaćen i dodan je novi član 35.

	Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne zaštite			
46.	Kanton Sarajevo Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice		Ostaje nejasno kako će se primjenjivati odredbe koje se odnose na smještaj u drugu porodicu, a vezano za odredbe o hraniteljstvu iz Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata bi zaštite porodice sa djecom i Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice s djecom Kantona Sarajevo, stoga je i ovo pitanje potrebno definisati u ovom Zakonu.	Nije prihvaćena primjedba koja se odnosi na primjenu odredbi koje se odnose na smještaj u drugu porodicu postojećeg federalnog i kantonalnih propisa pošto su članom 60. ovog Zakona stavljene van snage sve odredbe koje se odnose na smještaj u drugu porodicu postojećeg federalnog i kantonalnih propisa.
47.	Kanton Sarajevo Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice		Smatramo da je u Zakonu potrebno precizno definisati model finansiranja instituta hraniteljstva, obzirom da Zakon predviđa ujednačen način regulisanja instituta hraniteljstva na području cijele Federacije BiH.	Prijedlog prihvaćen te je članom 35. definisan model finansiranja hraniteljstva.
48.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		Predlažu da se iza člana 34. doda novi član koji bi glasilo: "Centar za socijalni rad ima pravo na potpunu ili djelimičnu nadoknadu troškova iz imovine smještenog lica ili od lica koja su po odredbama Porodičnog zakona dužna izdržavati lice smješteno u hraniteljskoj porodici.	Prijedlog prihvaćen te je isto regulisano novim članom 35.
49.	JU Kantonalni centar za socijalni rad Sarajevo		Predlažemo razmatranje o visini propisanih novčanih kazni, po našem mišljenju njihova visina može uplašiti potencijalne hranitelje koji bi aplicirali za hranitelje.	Prijedlog nije prihvaćen obzirom da je raspon minimalne i maksimalne kazne za hranitelje usklađen sa Zakonom o prekršajima Federacije BiH na što je i Federalno ministarstvo pravde dalo svoje pozitivno mišljenje. Osim toga, imajući u vidu činjenicu da se radi o osjetljivim socijalnim kategorijama na ovaj se način nastoji spriječiti svaki vid zloupotrebe što opravdava postavljeni raspon minimalne i maksimalne novčane kazne za prekršaj hranitelja.

VII - ZAKLJUČAK

Relevantnost i opravdanost donošenja Zakona je neupitna, budući da se postojećim zakonskim okvirom krajnje neadekvatno uređuje sistem hraniteljstva u Federaciji, kojeg naročito karakteriziraju: neadekvatnost i neharmoniziranost; dominantnost institucionalnog zbrinjavanja i nedovoljna razvijenost i zastupljenost alternativnih oblika zbrinjavanja; neadekvatnost kadrovskih i finansijsko-materijalnih kapaciteta CSR u oblasti zaštite djece i odraslih bez porodičnog staranja; neadekvatnost mehanizama praćenja, kontrole i evaluacije provođenja aktivnosti u oblasti hraniteljstva u vidu saradnje i koordinacije između svih zainteresiranih aktera u Federaciji u oblasti hraniteljstva, kao i nedostatke sistema pritužbi i praćenja položaja hranjenika, koji bi mogao utjecati na uspješnost provedbe politike hraniteljstva u Federaciji i korištenje vanbudžetskih izvora finansiranja za pitanja hraniteljstva (primjerice, grantovi, zajmovi, EU fondovi pomoći, drugi bilateralni i multilateralni donatori). Stoga bi Zakon predstavljao odgovarajući pravni instrument putem kojeg je jedino moguće realizirati glavni cilj ove politike - razviti efikasan i održiv sistem hraniteljstva u Federaciji.